

Täysistunto

Tiistai 2.5.2017 klo 14.05—17.41

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi arvo-osuusjärjestelmästä ja selvitystoiminnasta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 28/2016 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 7/2017 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Maria Lohela: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö TaVM 7/2017 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Keskustelu

15.29 **Kaj Turunen ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan aloittaa tämän puheen sillä, että korostan: hallintarekisteröinti on Suomessa kielletty ja tulee olemaan jatkossakin kielletty. Nyt ulkomailla se tehdään myös kannattamattomaksi. Eli tämä on se hallituksen kompromissi, mihin hallitus on päätenyt: hallintarekisteröinti tehdään ulkomailla kannattamattomaksi.

Olennaiseksi kysymykseksi on noussut, voiko Suomi estää suomalaista toimimasta toisen EU-maan lain mukaan toisessa EU-maassa. Haluan avata tätä kysymystä esimerkiksi, sellaisella esimerkillä, jonka uskon monen meistä ymmärtävän: Otetaan esimerkiksi Tšekin tasavalta. Tšekin tasavallassa on käytössä lainsäädäntö, joka mahdollistaa ravintoloitten aukiolon ympäri vuorokauden. Suomessa sen sijaan on tiukempi lainsäädäntö — jonka me luonnollisesti voimme tehdä — ja meillä ravintolat eivät saa olla auki ympäri vuorokauden. [Eduskunnasta: Kohta saavat!] Voimmeko me suomalaisella lainsäädännöllä estää suomalaista Tšekissä menemästä ravintolaan aamulla kello 6 tilaamaan olutta? Jokainen voi miettiä omassa mielessään, onko tämä lainsäädännöllisesti mahdollista. Miten tämä esimerkki laitetaan nyt sitten tähän arvopaperikeskusasetukseen? [Välihuutoja vasemmalta] Se tulee sillä tavalla, että kansainvälisen verotietojen vaihdon ansiosta me saamme ulkomailta tiedon kansalaisuudesta. Näin ollen tämä Tšekissä oleva baarimestari laittaa automaattisesti tiedon Suomeen, että baarissa on suomalainen. Ja nyt tullaan siihen, mikä on tämä hallituksen kompromissi. Suomalainen voi maksaa oluensa kahdella tavalla: a) kohtuullisella hinnalla tai b) tosi törkeän kovalla hinnalla, jota yksinkertaisesti oluesta ei kannata maksaa. Tämä suomalainen voi valita, ja näyttämällä henkilöllisyystodistuksen hän saa oluensa ensimmäisellä vaihtoehdolla eli kohtuullisella hinnalla. Tämä esimerkki varmastikin selventää tätä asiaa, se selvensi minulle hyvin paljon tätä. Mutta mennään nyt varsinaiseen mietintöön. [Välihuutoja vasemmalta]

Arvoisa puhemies! Euroopan parlamentti ja neuvosto antoivat 23.7.2014 asetuksen arvopaperitoimituksen parantamisesta sekä arvopaperikeskuksista. Tämä sääntely tuli voi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 46/2017 vp

maan 17.9.2014. Tämän asetuksen tavoitteena on yhtenäistää arvopaperien selvitystoimintaa luomalla yhtenäisiä toimintasääntöjä ja standardeja, lisätä kilpailua sisämarkkinoilla arvopaperikeskusten välillä, luoda arvopaperitoimituksen yhdentyneet markkinat, sen lisäksi parantaa rajat ylittävien tapahtumien turvallisuutta ja tehokkuutta, varmistaa arvopaperikeskuksille yhtäläiset toimintaedellytykset sisämarkkinoilla, yksinkertaistaa rajat ylittävää toimintaa sekä vähentää selvitystoiminnan pirstoutuneisuutta. Nämä ovat olleet tämän asetuksen tavoitteina. Hallituksen esityksen tavoitteena on tehdä kansalliseen lainsäädäntöön asetuksen voimaantulosta johtuvat muutokset. Lähtökohtana on unionin asetustasoinen sääntely, ja koska se on ensisijaista suhteessa kansallisiin säännöksiin, kysymys on sääntelystä, jossa Suomen kansallinen harkintavalta on rajallinen. Asetus on suoraan velvoittava ja syrjäyttää sen kanssa ristiriidassa olevat kansalliset säännökset. Lainsäädännön selkeyden vuoksi on perusteltua muuttaa kansallista sääntelyä. Olisi ongelmallista, jos voimassa oleva oikeustila ei selviäisi kansallisesta lainsäädännöstä.

Arvoisa puhemies! Keskeinen uudistus on, että arvopaperin liikkeeseenlaskijalla on oikeus valita käyttämänsä arvopaperikeskus Eta-alueella hyväksytyistä arvopaperikeskuksista. Suomalaisen yhtiön liikkeeseen laskemat arvopaperit voidaan siten jatkossa liittää ulkomaalaiseen arvo-osuusjärjestelmään. Arvopaperikeskuksen osapuolten on tarjottava sekä yhteisasiakaseroteltua että yksilöllisesti asiakaseroteltua säilytystiliä. EU:n jäsenvaltioissa on käytössä monentyyppisiä säilytysjärjestelmiä, jotka eivät kuitenkaan ole yhteismitallisia. Yksilöllinen asiakaserottelu merkitsee sitä, että arvopaperikeskuksen osapuoli erottelee kunkin asiakkaansa arvo-osuudet siten, että kunkin arvo-osuuden tosiasiallinen omistaja näkyy arvopaperikeskuksen tiedoissa omistajana. Sijoittaja joutuu avaamaan arvopaperitilin kaikissa niissä arvopaperikeskuksissa, joissa liikkeeseen laskettuihin arvopapereihin hän haluaa sijoittaa, ja voi käyttää säilytykseen vain sellaista säilyttäjää, joka on osapuolena edellä mainitussa arvopaperikeskuksessa. Yhteisasiakaserottelu tarkoittaa arvopaperien rekisteröintiä selvitysosapuolen nimissä olevalle yhteiselle tilille arvopaperikeskuksessa. Tällöin kaikki kyseisen osapuolen asiakkaiden omistukset on kirjattu yhdelle arvo-osuustilille, ja tällöin puhutaan hallintarekisteröinnistä. Sijoittaja voi tällöin omistaa ja hallinnoida arvopapereita ympäri maailmaa käyttäen vain yhtä säilyttäjää.

Arvoisa puhemies! Omistusten julkisuudesta muutama sananen: Yksilöllinen asiakaserottelu turvaa yleisöjulkisuuden ja viranomaisten pääsyn omistustietoihin merkittävästi helpommin ja nopeammin kuin moniportaisessa hallintamallissa. Hallintarekisteröintiä käytettäessä säilytysketjut voivat muodostua pitkiksi ja ylittää kansallisvaltioiden rajat tavalla, joka voi hankaloittaa tai estää lopullisen edunsaajan identifioinnin. Hallituksen esitys edellyttää suomalaisen yhtiön tekemään ulkomaisen arvopaperikeskuksen kanssa sopimuksen. Osakeyhtiön tai osuuskunnan on tehtävä ulkomaisen arvopaperikeskuksen kanssa sopimus, jonka nojalla arvopaperikeskus toimittaa yhtiölle osakkeenomistajista tiedot. Tällä turvataan viranomaisten tietojensaanti. Koska Suomen kansallisella lainsäädännöllä ei voida säännellä ulkomaisen arvopaperikeskuksen tai arvo-osuusjärjestelmän toimintaa, on velvoite kohdistettava tämän vuoksi suomalaiseen yhtiöön.

Kysymykseen siitä, voitaisiinko Suomen lainsäädännöllä edellyttää, että liikkeeseenlaskijan vapautta valita arvopaperikeskus rajoitettaisiin — toisin sanoen suomalainen liikkeeseenlaskija voisi valita ainoastaan sellaisen arvopaperikeskuksen, joka tarjoaa suoran omistuksen omistajakohdasta tiliä tai joka pitää omassa järjestelmässään omistajatietoja siten, että lopullisen edunsaajan tiedot ovat suoraa omistusta vastaavalla tavalla näkyvillä — on selkeä vastaus. Asetus ei harmonisoi jäsenvaltioiden yhtiöoikeutta. Arvopapereihin so-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 46/2017 vp

velletaan sen valtion oikeutta, jonka sääntelyyn arvopaperit perustuvat. Asetuksen mukaan kansallisen oikeuden vaatimukset eivät saa rajoittaa yhtiöiden oikeutta valita arvopaperikeskus. Siis Suomen lainsäädännössä ei voida määrätä, miten arvopaperien säilytys ja yksilöllinen asiakaserottelu järjestetään ulkomaisessa arvopaperikeskuksessa.

Miten 38 artiklan 5 luvun poikkeussäännös sitten menee? Arvopaperikeskuksen on tarjottava yksilöllistä asiakaserottelua sellaisen jäsenvaltion kansalaisille ja asukkaille ja siihen sijoittautuneille oikeushenkilöille, jossa tätä edellytetään sen jäsenvaltion kansallisen lainsäädännön mukaisesti, jonka nojalla arvopaperit on luotu, sellaisena kuin se on voimassa 17. päivä syyskuuta 2014. Velvoitetta sovelletaan niin pitkään kuin kansallista lainsäädäntöä ei ole muutettu tai kumottu ja sen tavoitteet ovat edelleen voimassa.

Asetus ei edellytä minkään tietyn arvopaperien säilytysjärjestelmämuodon käyttöä. Asetus ei myöskään velvoita tarjoamaan suoraan hallittuja tilejä niissä maissa, joissa tällainen ei ole käytössä.

Poikkeus luo kuitenkin jäsenvaltiolle mahdollisuuden pitää voimassa 17.9.2014 vallinnut säilytysjärjestelmiä koskenut oikeustila omassa maassaan. Siis suomalaisen yhtiön Suomessa toimivassa arvopaperikeskuksessa liikkeeseen laskemat osakkeet tulee jatkossakin kirjata suoralle arvo-osuustilille, jos osakkeet ovat suomalaisen luonnollisen henkilön tai suomalaisen yhteisön taikka säätiön omistamia. Hallintarekisteröinti on siis kielletty Suomessa jatkossakin.

Mietinnössään talousvaliokunnan päätelmä poikkeuksen käytöstä on, että hallituksen esitys on lainsäädäntöteknisesti kestävä ja johdonmukainen. Käsillä olevalla hallituksen esityksellä ei muuteta esimerkiksi tällä hetkellä voimassa olevia liputusrajoja. Merkittävien omistusten julkisuus säilyisi nykytasolla valitusta säilytysmallista riippumatta. Poikkeussäännös ei rajoita asetuksen keskeisimpiä oikeuksia, kuten liikkeeseenlaskijan oikeutta valita arvopaperikeskus. Suomi ei voi rajoittaa tätä vapautta sillä perusteella, että jossain jäsenvaltiossa on käytössä suomalaisesta poikkeava arvo-osuuksien hallintajärjestelmä.

Talousvaliokunta toteaa, että hallituksen esityksen mukainen sääntely tulee kuitenkin osittain muuttamaan viranomaisen tiedonsaantia osakkeiden ja osuuksien lopullisista edunsaajista. Talousvaliokunta on aikaisemmassa lausunnossaan korostanut, että Suomen tulee jatkoneuvotteluissa pyrkiä siihen, että omistusten julkisuuteen liittyvät periaatteet toteutuvat EU-sääntelyssä. Säädöstekstissä nämä näkökohdat eivät ole toteutuneet Suomen tavoittelemalla tavalla. Kansallinen liikkumavara tulee siksi käyttää parhaaksi katsotulla tavalla ottaen huomioon myös lähialojen lainsäädännön vaikutukset käsillä olevaan kysymykseen.

Arvoisa puhemies! Osinkojen lähdeverotuksesta — joka itse asiassa on tämä hallituksen kompromissi — sen verran, että hallintarekisteröidyistä osakkeista saatuihin osinkoihin voidaan soveltaa yksinkertaistettua ilmoitusmenettelyä, jossa maksaja voi periä hallintarekisteröidyistä osakkeista saaduista osingoista verosopimuksen mukaisen lähdeveron pelkästään lopullista edunsaajaa koskevan matiedon perusteella, jos verosopimuksessa osinkojen lähdevero on 15 prosenttia tai enemmän ja jos erät tilinhoitajayhteisöä ja omaisuudenhoitajaa koskevat edellytykset täyttyvät. Verohallinnolle annetussa vuosi-ilmoituksessa osingonsaajaksi voidaan tällöin ilmoittaa loppusaajan tietojen sijasta ulkomaisen omaisuudenhoitajan tiedot sekä osingonsaajan verotuksellinen asuinvaltio.

Mietinnössään talousvaliokunta edellyttää, että yksinkertaistetusta ilmoitusmenettelystä tulee luopua ja kaikista hallintarekisteröidyistä osakkeista saaduista osingoista on ilmoitettava Verohallinnolle tiedot osingon loppusaajasta. Lisäksi on arvioitava, onko lähdeve-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 46/2017 vp

rolain mukainen verokanta riittävän vaikuttava, selkeä ja tasapuolinen kannustin omistusten viranomaisjulkisuuden turvaamiseksi. [Li Anderssonin välihuuto] Tämä on valiokunnan ensimmäinen lausumaehdotus.

Mitä tulee sitten osakasluetteloon: Osakeyhtiön hallituksella on jatkossakin velvollisuus ajantasaisen osakasluettelon pitämiseen. Yhtiön mahdollisuus seurata osakkeiden omistuksia voi olla huomattavan vaikeaa. Käytännössä tämä voinee onnistua suomalaisen arvopaperikeskuksen suhteen ostamalla arvopaperikeskukselta osakasluettelopalveluja. Uusi ehdotettu sääntely ei täten olennaisesti muuttaisi oikeustilaa niiden suomalaisten yhtiöiden osalta, joiden arvo-osuudet on liitetty suomalaiseen arvopaperikeskukseen. Ulkomaisen arvopaperikeskuksen suhteen tämän kysymyksen ratkaisisi edellä kuvattu sopimuskentekovelvollisuus, eli siis osakeyhtiön tai osuuskunnan on tehtävä ulkolaisen arvopaperikeskuksen kanssa sopimus, jonka nojalla arvopaperikeskus toimittaa yhtiölle osakkeenomistajan tiedot.

Haasteellista kuitenkin on, kuinka varmistaa kilpailua lisäävien tavoitteiden tehokas toteutuminen siten, ettei korkeasta julkisuuden asteesta jouduta tinkimään. Tarvitaan jatkokehittäminen EU-tasolla. Siltä osin kuin tällä hetkellä voimassa oleva kansallinen lainsäädäntömme on osin yhteiseurooppalaista sääntelyä toimivampaa tai vaikuttavampaa, tulee näitä näkökohtia pitää esillä tulevilla lainsäädäntöhankkeissa ja pyrkiä vaikuttamaan paremman sääntelyn aikaansaamiseksi.

Talousvaliokunta esittää, että eduskunta edellyttää valtioneuvostoa selvittämään ja valmistelemaan kansalliseen lainsäädäntöömme muutokset, joilla turvataan suoran omistuksen tasoinen omistustietojen julkisuus. Tämä on valiokunnan toinen lausuma. Mitä se käytännössä sitten tarkoittaa, se täytyy selvittää, mutta ensimmäisenä tietysti tulee mieleen, [Välihuutoja sosiaalidemokraattien ryhmästä] voisivatko verottajalle saadut tiedot olla myös yleisöjulkisia.

Ehdotettu lupasääntely ei ole perustuslakivaliokunnan näkemyksen mukaan ongelmallinen elinkeinonvapauden kannalta. Tämä on perustuslakivaliokunnan lausunnosta, jonka talousvaliokunta on ottanut huomioon. Hallituksen esityksen mukaiset lakiehdotukset eivät johda erityisen syvällekyyvään puuttumiseen elinkeinonvapauteen. Perustuslakivaliokunta on katsonut, että hallituksen esitys mahtuu oikeasuhtaisuuden osalta lainsäätäjän harkintamarginaalin piiriin.

Seuraamussääntelyn kohtuullisuutta arvioitaessa tulee huomioida, että Finanssivalvonnalla ei ole pakkoa määrätä lainkohdan tarkoittamaa seuraamismaksua, vaan ehdotettu sääntely jättää sille harkintavaltaa seuraamuksen osalta. Tämän vuoksi talousvaliokunta esittää, että valtioneuvosto tekee finanssisektorin sanktiojärjestelmästä kokonaisarvion. Tämä on talousvaliokunnan kolmas lausumaehdotus.

Lopuksi, arvoisa puhemies, haluan sanoa vielä, kun julkisuudessa on tietoja nostettu siten siitä, että nyt listaamattomien yhtiöitten omistajat voivat piilottaa omistuksensa hallintarekisteriin: Jos listaamattoman yhtiön omistajat haluaisivat piilottaa omistuksensa, ei kannata käyttää hallintarekisteriä, koska se on paljon kalliimpaa. Nykyiset järjestelyt ovat paljon helpompia ja edullisempia. [Välihuutoja]

Puhemies Maria Lohela: Seuraavaksi edustaja Myllykoski. Ja edustaja Myllykosken jälkeen on mahdollista sitten käydä debattia, mikäli siihen tahtoa on, ja samassa yhteydessä tulee mahdollisuus myös ministeri Orpon osallistua keskusteluun.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 46/2017 vp

15.46 **Jari Myllykoski vas:** Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä oleva hallituksen esitys laiksi arvo-omaisuusjärjestelmästä ja selvitystoiminnasta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi on noussut kuopastaan. Hallituksen esityksessä on EU-arvopaperikeskuksesta seuraavia muutoksia, jotka meidän on pakko tehdä kansalliseen lainsäädäntöön. Niitä en arvostele vaan hallintarekisteröintiä.

Suomessa on tällä hetkellä käytössä suoran omistuksen järjestelmä. Tässä järjestelmässä osakkeiden omistus on omistajien nimellä, tämän tilillä Arvopaperikeskuksessa. Hallintarekisteröinnissä näin ei ole, vaan Arvopaperikeskuksessa näkyy vain tilin avanneen säilyttäjän, esimerkiksi pankin, nimi mutta ei omistajaa. Hallintarekisteröinnin käyttö vähentää omistuksen läpinäkyvyyttä. Omistajatietojen ilmeneminen suoraan kootusti Arvopaperikeskuksesta ja näiden tietojen yksilöity julkisuus jo ovat avoimuuden kannalta avainsana. Sitä ei voi korvata sillä, että yrityksillä olisi velvollisuus säilyttää pääkonttorissaan ajantasaista omistajarekisteriä. Hallintarekisteröinnin mahdollistamista on perusteltu sillä, että EU:n arvopaperikeskusasetus edellyttäisi sitä. Näin ei kuitenkaan ole, sillä Suomi ja muutama muu suoran omistuksen järjestelmää käyttävä maa vaatii arvopaperikeskukseen poikkeusta, joka mahdollistaisi suoran omistuksen vaatimisen.

Talousvaliokunnan puheenjohtaja Kaj Turusen komissioltta saamat vastaukset tukevat käsitystä, että Suomi voisi jatkossakin vaatia suoraa omistusta. Norjassa tällainen tulkinta on myös. Meidän tulisi toimia, kuten Norjassa on tehty, edellyttäen suoraa omistusta jatkossakin. Tämä on ensiarvoisen tärkeää harmaan talouden ja talousrikosten torjunnassa. Siis erityisen ja ensiarvoisen tärkeää harmaan talouden ja talousrikosten torjunnassa.

Viranomaisilla on Suomessa mahdollisuus saada Arvopaperikeskuksesta suoraan arvo-osuusjärjestelmän tilitiedot kaikkien sijoitusinstrumenttien osalta. Näin esimerkiksi konkurssseja tai ulosottoja tutkivat poliisit ja muut viranomaiset saavat tarvitsemansa tiedot. Ulkomaalaisesta arvopaperikeskuksesta tämän tiedon saantimahdollisuus ei ole yhtä mutkatonta. Nyt kun hallitus haluaa muualla yhteiskunnassa laajentaa viranomaisten tiedonsaantioikeuksia ja rahoitusmarkkinoitakin ja on muissa yhteyksissä edennyt avoimuuden lisäämistä, niin voi kysyä, miksi tässä nimenomaisessa tapauksessa halutaan toimia päinvastoin.

Voidaan todeta näin lopuksi, arvoisa rouva puhemies, että kun asioita valmistellaan hämärän peitossa, kuopattiin valtiovarainministeri Stubbin toimesta, hyvästellään ulkoministeri Soinin sanoin ja vannotetaan talousvaliokunnan puheenjohtaja Turusen toistuvien lausunnoin, niin eihän siitä voi seurata mitään hyvää.

Arvoisa puhemies! Minä en laula mutta totean edustaja Turuselle ja perussuomalaisille: "On kansalla hauska puolue, tuo puolue perussuomalaisten. Kun se lupaa kansalle, on seuraukset surkeat. Kas näin kääntyy takki, ja takki kääntyy näin." No, tällä kertaa takki kääntyi tsekkiläisen oluen voimalla, joten kai sen voi jotenkin ymmärtää. [Jukka Gustafsson: Mutta ei hyväksyä!]

Puhemies Maria Lohela: Nyt on mahdollista käydä tästä aiheesta debattia. Pyydän halukkaita ilmoittautumaan.

15.51 **Kaj Turunen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy sanoa, että edustaja Myllykoskella oli kyllä aika ala-arvoinen esiintyminen nyt täällä. [Eduskunnasta: Ohhoh!]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 46/2017 vp

Ensinnäkin Myllykosken puheesta sai sellaisen kuvan, että hallintarekisteröinti jotenkin hyväksytään Suomessa. Hallintarekisteröintiä ei hyväksytä Suomessa. Se ei ole hyväksytty nyt eikä sitä jatkossakaan hyväksytä.

Toisaalta kyllähän tämä on näin, että perussuomalaiset ovat tässä tiukkana olleet hallituskumppaneitten kautta ja saavuttaneet tämän, että se tehdään ulkomailla kannattamattomaksi. Mutta tosiasia on se, jonka Myllykoski omassa puheessaankin myönsi, että me emme suomalaisella lainsäädännöllä valitettavasti voi vaikuttaa siihen yleisöjulkisuuteen, mikä on toisessa EU-maassa, vaan he tekevät oman lakinsa. Tämä on vain semmoinen fakta, [Puhemies koputtaa] jonka kanssa meidän täytyy pystyä elämään. Toisaalta me emme voi velvoittaa suomalaisia toimimaan toisella tavalla toisessa EU-maassa kuin mikä sen toisen EU-maan laki on, menemättä sen enempiä teknisiin yksityiskohtiin, mutta näin se on.

15.52 Mauri Pekkarinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En hevin tällaiseen keskusteluun osallistu, mutta kun viime vaalikauden johdin talousvaliokuntaa, joka antoi lausunnon siitä asetusluonnoksesta, niin ehkä pari asiaa kuitenkin on syytä palauttaa mieleen.

Ensinnäkin se asetus hyväksyttiin viime vaalikauden aikaan silloisen hallituksen ollessa hallituksena Suomea johtava poliittinen ryhmä. Se hyväksyttiin viime vaalikauden aikana. [Välihuutoja] Tämän jälkeen vielä nyt, missä tilanteessa ollaan tällä hetkellä: vielä 2015 mallissa voidaan sanoa, että siinä oltiin vielä säätämässä hallintarekisteriä, mutta en minäkään näe, että tämä muoto, mikä nyt on tässä valiokunnan mietinnössä, tuon käsitteen sisällön ihan sellaisenaan pitää sisällään.

Ajatus siitä, että me voimme estää Suomesta käsin ulkomailla suomalaisen yrityksen osakkeiden annin suorittamisen, ei kerta kaikkiaan ole EU-normiston mukaan mahdollista. Tämä on ensimmäinen asia. Jos joku sen pystyy todistamaan, että se pystytään estämään, niin minäkin erittäin suurella mielenkiinnolla sellaisen haluan kuulla.

Toinen asia on se, [Puhemies koputtaa] että jo tällä hetkellä pystytään ulkolaisten toimijoiden sijoituspalveluyritysten kautta tekemään sijoituksia, jotka eivät tule yleisöjulkiseksi. Palaan tähän kysymykseen myöhemmin varsinaisen puheenvuoron yhteydessä.

15.54 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Pekkarinen unohtaa sen, että Suomi neuvotteli tähän poikkeuksen, joka mahdollistaa suomalaisen järjestelmän ylläpitämisen täällä Suomessa. [Mauri Pekkarinen: Se on toinen asia, se on ihan eri asia! — Harri Jaskari: Aivan oikein!] Kysymys on siitä, että suomalainen luonnollinen henkilö tai yhtiö Suomessa toimivana tämän esityksen jälkeen voi laillisesti siirtää omistuksensa hallintarekisteriin ulkomailla. Tämä on se, mitä tässä kritisoidaan. Tämä mahdollistaa veronkiertoa, rahanpesua, omaisuuden piilottamista, sisäpiiritilanteiden selvittämisen vaikeutuu. Tästä syystä silloin valtiovarainministeri, minä, en suostunut tätä esitystä hyväksymään tällaisenaan, ja sen takia suora omistus on se ainoa keino, jolla tämä voidaan varmistaa. Se on sallittu, niin kuin parlamentaarikko Pietikäinen 29.4. on todennut: Suomessa on hyvä järjestelmä, ja nyt otetaan kaksi askelta taaksepäin. Tämä on yksiselitteinen virhe. Ulkopuolista painetta näitten muutosten tekemiselle ei ole. Suomella on oikeus nykyisenkaltaisen järjestelmän säilyttämiseen.

Arvoisa ministeri, kysyn nyt: minkä takia haluatte [Puhemies koputtaa] väkisin viedä läpi tämän lainsäädännön, joka on kuopattu monta kertaa?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 46/2017 vp

15.55 **Harri Jaskari kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tästä asiasta on käyty yli vuoden verran keskustelua, ja Suomen hallituksen piirissä ja myöskin eduskunnan talousvaliokunnan piirissä on yritetty tehdä ihan kaikki, että me olisimme saaneet avoimia järjestelmiä. Talousvaliokunta on jo vuonna 2012 halunnut neuvottelumandaatin EU-tasolla, että kaikilla olisi avoin arvo-osuusjärjestelmä. Se ei vain toimi eri maissa. Sitä ei ole vain saatu toteutettua eri maissa, ja sitä täytyy yrittää viedä eteenpäin.

Edustaja Rinne oli täysin oikeassa, kun hän sanoi, että ei tule hallintarekisteriä — Suomessa. Mutta kuten tässä jo edelliset puheenvuoron pitäjät Pekkarinen ja Turunen sanoivat, me emme voi kieltää muualla sitä toimintaa, mitä he näkevät heidän mielestään oikeana, mutta me voimme ainakin yrittää vaikuttaa.

Ja sitten edustaja Myllykoskelle, kun edustaja Myllykoski sanoi, että pakkoja ei arvostella, mutta hallintarekisteriä arvostellaan. Niin kuin sanoin, Suomeen ei tule hallintarekisteriä, [Puhemies koputtaa] mutta emme pystyneet estämään tekemästä sitä muualla Euroopassa, kun meillä ei ole valtuuksia sitä tehdä.

Ja vielä siitä Norjan keissistä. On yksi pieni ero Norjan keississä: se ei ole EU-jäsen. [Eduskunnasta: Se on Eta-jäsen!] Sitä ei pysty sitä kautta tulkita ja samalla tavalla... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

15.56 **Li Andersson vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä me kaikki ihmettelemme tätä edustaja Turusen ja hänen edustamansa puolueen täyskäännyöstä tässä asiassa. Tämä nyt käsiteltävissä oleva esityshän on saman sisältöinen, kuin mitä te vielä viime vuoden loppupuolella vastustitte muun muassa sanomalla, että "jos Suomi sallii hallintarekisteröinnin ulkomaiden kautta, se vaikeuttaa sisäpiirikauppojen ja muiden talousrikosten selvittämistä sekä vähentää verotuksen varmuutta ja oikeudenmukaisuutta". [Vasemmalta: Näin on!] Nyt olette kuitenkin valmiita hyväksymään tämän saman porsaanreiän, mitä te vielä viime vuoden loppupuolella vastustitte. [Eduskunnasta: Juuri näin!] Miksi näin? Miksi näin siitä huolimatta, että edellisellä hallituskaudella hallitus piti huolta siitä, että Suomi neuvotteli tämän poikkeuksen siihen asetukseen, ja siitä huolimatta, että muun muassa Norja on tulkinnut juuri tätä Suomen sinne neuvottelemaa poikkeusta niin, että se mahdollistaa suoran omistuksen mallin säilyttämistä niin maan sisällä kuin silloin, kun sijoittajat käyttävät ulkomaalaisia arvopaperikeskuksia?

Lopuksi, arvoisa puhemies, kaikella kunnioituksella kokoomuksen kansanedustajia kohtaan, mutta ei oikein vakuuta, kun kokoomuksen suunnalta sanotaan, että ollaan tehty kaikkemme tämän porsaanreiän [Puhemies koputtaa] tukkimiseksi, kun kokoomus [Puhemies koputtaa] vielä tämän vaalikauden alussa ajoi hallintarekisteriä myöskin Suomeen.

15.58 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tuo EU:n arvopaperimarkkina-asetus tosiaankin käsiteltiin viime kaudella siellä Euroopan parlamentissa, ja niin kuin tässä kuultiin, silloinen hallitus, jossa kristillisdemokraatit olivat mukana, halusi neuvotella sinne tämän niin sanotun Suomi-poikkeuksen. Jos joskus voi sanoa, että jostakin lainsäädännön palasesta voi ottaa hivenen kunniaa itsellensä, niin tästä uskallan ottaa, koska oma avustajani neuvotteli silloisen EPP-ryhmän neuvottelijan avustajan kanssa käytävällä, ja sinne saatiin trilogissa ujutettua tämä niin sanottu Suomi-poikkeus. Tämä on mahdollistanut sen, että me Suomessa edelleenkin voimme jatkaa tätä suoraa omistusta, mutta me emme tietenkään voi toisten maitten lainsäädäntöön puuttua, ja tätähän tässä nyt yritetään ratkaista. Missä minun mielestäni tämä hallitus olisi voinut menetellä vielä napa-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 46/2017 vp

kammin, niin meidän pitäisi puuttua siihen suomalaisen sijoittajan tietojenantovelvollisuu-
teen. Elikkä sitä tässä olisi voitu edistää paremmin. [Välihuutoja]

Mutta tämä toinen ponsiesitys on löysä muotoilultaan, ikävä kyllä. Tässä aika loppuu,
mutta kun pääsen käyttämään varsinaista puheenvuoroa, niin tuon esille, minkä takia tämä
ponsimuotoilu ei tällaisenaan ihan riitä.

15.59 Kalle Jokinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On syytä tode-
ta, että tämä hallituksen esitys ei laajenna hallintarekisterin käyttöä Suomessa, ja niin kuin
tässä on kuultu, [Li Anderssonin välihuuto] ongelma tuntuu olevan se, että vaikka tässä sa-
lissa ollaankin viisaita ja fiksuja ja koetaan olevamme ihan niin kuin eturivin väkeä, niin
me emme kuitenkaan voi tehdä lainsäädäntöä muihin maihin. Me teemme lainsäädäntöä
Suomen rajojen sisäpuolelle, ja siitä tässä nyt on kysymys. [Välihuutoja] Tämä EU:n arvo-
paperimarkkinakeskusasetus on suoraan EU:n sovellettavaa lainsäädäntöä, ja sitä meidän
täytyy toteuttaa.

Nyt tätä käsittelyä on käyty, ja tämä on todella huolella haettu ratkaisu. Ja yksi kysymys
on nyt saamassa ratkaisun: se, miten turvataan Suomen verottajan saanto siinä tilanteessa,
että osakkeiden omistajaa ei saada selville. Täällä on ratkaisu nyt olemassa, ja toivottavasti
se kelpaa. Toisaalta tuntuu, [Kari Uotilan välihuuto] että sekään ei riitä, vaan tärkeintä täs-
sä olisi saada tietää, kuka omistaa ja mitä. Mutta minä ainakin katson siitä näkökulmasta,
että verottajan saanto pitää tällä turvata.

16.00 Johanna Ojala-Niemelä sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lähtökoh-
ta tässä on se, että hallitus mahdollistaa osakeomistusten piilottamisen hallintarekisteriin
ulkomaille tämän esityksen myötä. Ja voin kyllä kritisoida talousvaliokunnan jäsenenä tätä
käsittelyä ja menettelyä ylipäänsä, että tämä oli vuoden siellä valiokunnassa vatuloitavana
ja sitten tämä viime viikolla tuotiin nopeutetussa aikataulussa valiokunnan hyväksyttäväk-
si riihen päätösten myötä. [Li Andersson: Hämärää!] Ja nämä ponnet, joita sinne lisättiin:
teillä olisi vuosi ollut hallituspuolueiden edustajina aikaa hoitaa valiokunnan sisällä tämä
ponsiasia kuntoon.

Nykyisin suomalaisista pörssiomistuksista huolehtii kotimainen arvopaperikeskus, jon-
ka osakeomistukset ovat julkisia. On kummallista, kun tämä on malli, mihin suuntaan
muualla halutaan edetä, avoimuuden suuntaan, että meillä on juuri päinvastainen suunta
Suomessa. Tämä hallintarekisteri on tapa salata rahan alkuperäinen omistaja, jolloin riskit
veronkiertoon, [Puhemies koputtaa] sisäpiirikauppoihin ja epämääräiseen poliittiseen pe-
liin lisääntyvät.

16.01 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tosiasia on, että
hallitus laillistaa suomalaisten omistusten hallintarekisteröinnin ulkomaiden kautta, eli
omistusten piilottamisen, veronkierron ja talousrikollisuuden helpottamisen. Suora omis-
tuksen vaatimus suomalaisille sijoittajille myös ulkomailta olisi mahdollista EU-asetuksen
poikkeuksen nojalla, ja näin on tulkittu Norjassa, joka vaatii norjalaisilta suoraa omistusta
myös ulkomaalaisissa arvopaperikeskuksissa. — Ja edustajille tiedoksi, että Norja on Eta-
maana saman EU-sääntelyn piirissä kuin Suomikin.

Tätä mieltä oli myös edustaja Turunen viime vuonna, eli kysyisin edustaja Turuselta,
mikä on muuttunut tässä muutaman kuukauden aikana, kun nyt tulkitsette eri tavalla. Nyt
edustaja Turunen katsoo, että nämä ponnet ratkaisevat hallintarekisteröinnin synnyttämät

Pöytäkirjan asiakohta PTK 46/2017 vp

ongelmat. Mutta minkä takia näitä ponnien edellyttämiä lakimuutoksia ei vuoden käsittelyn aikana tuotu talousvaliokuntaan? Meillä oli vuosi aikaa tehdä ne lakimuutokset, mitä ponsissa edellytetään. [Puhemies koputtaa] Nyt ne jäävät vain toiveiden varaan.

16.03 Eero Lehti kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Olisi suotavaa, että Euroopan unionin kaikissa jäsenvaltioissa näistä asioista päätettäisiin yhdenmukaisesti. Jos Suomi eroaa kovin paljon pääomamarkkinoiden sääntelystä, niin silloin on viisainta katsoa, mitä Ruotsi on tehnyt, ja mukautua Ruotsin valitsemiin ratkaisuihin, koska kaikista lähimmät vaihtoehdot ovat ehkä pääoma Ruotsin ja Suomen välillä.

Sitä en sinänsä ymmärrä, kuinka paljon tässä nyt syntyy vahinkoa, mutta jäinpäähän miettimään ja esitän kysymyksen ministerille tai Turuselle: mitä tapahtuu silloin, kun suomalainen perustaa Viroon yhtiön, omistaa yhtiön, ja tämä yhtiö toimii Virossa käsin pääomamarkkinoilla, jättää voitot tililleen ja käyttää osingot, jos ei nostata niitä, senkin osan kokonaan uusien osakkeiden hankintaan? Mitä tässä tapahtuu?

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Myönnän vielä vastauspuheenvuorot edustajille Skinnari ja Turunen, ja sen jälkeen sitten ministerin vastauspuheenvuoro, ja sen jälkeen sitten jatkamme debattia.

16.04 Ville Skinnari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten tässä nyt tuli jo esille, näin itsellenikin talousvaliokunnan jäsenenä tuli hyvin yllättäen tämä tilanne pöydälle, ja sitä tietysti pitää kysyä edustaja Turuselta, mistä se johtuu. Mutta kuten sanottu, tässä on Eurooppa-tason oikeudesta kysymys ja siitä, miten Suomi tulkitsee kyseistä asetusta ja etenkin sen 38 artiklan 5 kohtaa. Nythän on niin, että valtiovarainministeriössä tietty porukka tulkitsee sitä tietyllä tavalla, me tulkitsemme sitä toisella tavalla. Tästä on kysymys ja viime kädessä Suomen edusta ja siitä, miten Suomen malli kehittyy edelleen.

Mutta kysyn nyt teiltä, arvoisa ministeri, mitä nämä toivomusponnet käytännössä sitten tarkoittavat. Eli jos nyt kuvitellaan, että on lähdevero, alle 15 prosentin omistukset, ei tarvitse ilmoittaa saajatietoja lainkaan, ja sitten tehdään kauppvoja ennen osinkojen saantia esimerkiksi Isoon-Britanniaan, missä on nollaveri, ja ostetaan takaisin: [Puhemies koputtaa] Miten käy verotuloille? Missä ovat suomalaisten verotulot?

16.05 Kaj Turunen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä tuli aika monta kysymystä, mutta voin tässä nyt yrittää minuutissa vastata.

Ensimmäisenä edustaja Anderssonille: Porsaanreikä on tukittu, siitähän tässä on kysymys. Tietysti tässä on sellainen juttu, että yleisöjulkisuus tietysti näistä vähenee silloin, kun käytetään ulkolaista arvopaperikeskusta, mutta pidän kuitenkin tärkeimpänä sitä, että verottaja saa ne tiedot.

Toisaalta tämä toinen ponsi, jota täällä nyt on huonoksi haukuttu. En minä pidä sitä ollenkaan huonona, vaan meidän pitää selvittää nyt tämä, että me saamme myöskin ulkomailta nämä tiedot sillä tavalla, että ne vastaavat yksilöeroteltua säilytystä, niin että ne olisivat myöskin yleisöjulkisia. Tässä tullaan nyt semmoiseen, että meidän pitää nyt selvittää, onko mahdollista se, että verottajan saamat tiedot voisivat olla yleisöjulkisia, ja jos voivat, niin tämä olisi hyvä ratkaisu sitten tähän.

Sitten tähän aikatauluun. Kyllähän tässä aikataulussa suuri ongelma oikeasti on se, että meidän pitää ainakin yksi asia sieltä päättää ja se on tämä lupaviranomainen, [Puhemies

Pöytäkirjan asiakohta PTK 46/2017 vp

koputtaa] kelle arvopaperikeskus Suomessa pistää lupahakemuksen. Tästä tulee kyllä kovat aikataulupaineet.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ministeri Orpo, 5 minuuttia.

16.06 Valtiovarainministeri Petteri Orpo: Arvoisa puhemies! Minusta ainakin julkisessa keskustelussa on hyvinkin paljon vääriä mielikuvia siitä, mitä nyt ollaan päättämässä. Tämäkin keskustelu osoittaa sen, että jo tällä hetkellä tämä on ikään kuin suppiloitunut muutamiiin kysymyksiin. Mutta se iso kuva siitä, että Suomessa lainsäädäntö olisi jotenkin muuttumassa, on väärä. Suomessa järjestelmä pysyy tämänkin lain myötä lähestulkoon samankaltaisena. Suomeen ei tule hallintarekisteriä. Se oli siinä alkuperäisessä esityksessä kyllä silloin 2015, mutta sitten eduskunnan kuulemisen jälkeen, julkisen keskustelun jälkeen se on poistettu, mikä minusta oli viisasta. Suomen avoin järjestelmä eli tämä Suomen poikkeusmalli säilyy, ja meillä omistajatiedot ovat arvo-osuustilijärjestelmän kautta jatkossakin nähtävissä.

Mutta miksi tämä esitys nyt ollaan antamassa? Ei meillä ole vaihtoehtoa. Me kuulumme Euroopan unioniin, ja meidän velvollisuutemme on tuoda kansalliseen lainsäädäntöön EU-lainsäädäntö. Ja miksi vielä erityisen kiire juuri nyt? Se johtuu siitä, että meidän arvopaperikeskuksemme — sen yhden, joka Suomessa toimii — toimilupa on katkolla syksyllä ja sille pitää myöntää uusi lupa ja se voidaan tehdä vain uudistetun EU-lainsäädännön mukaisesti. Eli nyt on viimeiset hetket, siksi tämä on saatava eteenpäin. En sen kummemmin jaksaa kommentoida kaikkia vaiheita, mitä tässä on ollut. Esittelevänä ministerinä mielestäni tämä on nyt saatava eteenpäin, se on Suomen talouden ja työllisyydenkin etu.

Tämä on siis muuttunut esitys, ei pidä sisällään hallintarekisteriä. Emme me tee lailliseksi, kuten täällä keskustelussa on sanottu, ulkomaille sijoittamista, hallintarekisterin käyttöä: se tulee EU-lainsäädännöstä, vuoden 2014 asetuksesta. Se tulee sieltä, emme me muuta tässä käytäntöjä, se on eurooppalaista lainsäädäntöä, emme tee lailliseksi. Tämän asian olen vielä tänään varmistanut meidän virkamiehiltämme ja asiantuntijoilta, että näin ei ole, [Välihuutoja vasemmalta] tämä on aivan selvä kysymys. Mutta me emme voi todellakaan, kuten täällä on hyvin tuotu keskustelussa esille, kieltää sitä, etteikö muissa Euroopan maissa hallintarekisteriä voisi käyttää. Meidän lainsäädäntövaltamme ei valitettavasti ulotu Saksaan tai Ranskaan. Pikemminkin ongelma on silloin eurooppalaisessa lainsäädännössä, joka on silloin 2014 vahvistettu, edustaja Rinne. Se on silloin vahvistettu, ja meidän ongelmamme oli sinä aikana varmaan se, että me olimme vähemmistössä: kaikki maat eivät halunneet sitä avointa, hyvää mallia, mikä Suomessa on. Mutta me tällä esityksellä haluamme säilyttää sen hyvän mallin, sen avoimen mallin, Suomessa.

Kun kerran on tämä tiedostettu ongelma ollut näistä ulkolaisten hallintarekistereiden käytöstä, siksi mielestäni nämä ponnet vielä, jotka nyt on tehty, ovat erinomainen ratkaisu, niin että ne omistukset, jotka jäävät vaille henkilötietoja, tulevat sen lähdeveron piiriin, jossa työnimikkeenä on käytetty 30:tä prosenttia — tämä valmistelu on jo nyt voimakkaasti liikkeellä. Ne tulevat sen lähdeveron piiriin, mikä käytännössä tekee sen, että se ei ole kannattavaa edes, niin toimiminen. Ja sitä kautta en usko, emmekä usko, että sitä mahdollisuutta käytettäisiin, vaikka EU:n toimintaympäristö sen mahdollistaisikin.

Mutta, arvoisa puhemies, vielä lyhyesti peruskohdat: Tämä lakiesitys on annettava, jotta Suomen arvopaperikeskus saa toimilupansa uuden lainsäädännön mukaisesti, niin kuin edellytetään. Tämä ei pidä sisällään hallintarekisteriä Suomeen, suomalainen avoin järjes-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 46/2017 vp

telmä säilyy. Sen lisäksi me emme pysty kieltämään — ei löydy sellaista lainsäädäntötietä, jolla sen kieltäisimme — ulkolaisten hallintarekistereiden käyttöä, mutta olemme pistäneet liikkeelle muun muassa tämän lähdeveroasian, avoimuuden lisäämisen, vaikuttamisen Euroopan unionissa, niin että vielä avoimuutta lisätään ja huolehditaan siitä, että suomalainen verottaja saa ne tärkeät veroeurot, joita me tarvitsemme suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan ylläpitämiseen.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: No niin, näyttää olevan vielä jonkin verran debattoinnin tarvetta, joten käymme tässä toisen debattikierroksen, ja sen aloittaa edustaja Rinne.

16.11 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän hallituksen esityksen ongelma on se, että kun tällä hetkellä ei ole laillista ilman suoraa omistusta sijoittaa ulkomaalaisiin hallintarekistereihin, nyt se tulee mahdolliseksi tämän järjestelmän muutoksen kautta. Tämä on se syy, minkä takia poliisi, syyttäväviranomaiset ovat sitä mieltä, että veronkierron mahdollisuus lisääntyy, rahanpesumahdollisuus lisääntyy, omaisuuden piilottamisen mahdollisuus lisääntyy ja sisäpiiritilanteiden ratkaiseminen vaikeutuu. Vastatkaa, ministeri Orpo, tuohon edustaja Skinnarin kysymykseen, mitä tapahtuu, jos käytetään Lontoon kautta tämä omistus, myydään edestakaisin, mitä tapahtuu meidän lähdeverollemme silloin. Tämä hallituksen esitys tekee lailliseksi suomalaisen omistajan sijoittaa hallintarekisteriin ulkomaille ja kiertää näin veroja, mahdollistaa rahanpesua ja omaisuuden piilottamista.

16.12 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minun mielestäni, kun täällä edustaja Rinne sanoi, että tämä hallituksen esitys tekee sen mahdolliseksi, että joku voi viedä jopa pääomia ulkomaille ja toimia sieltä käsin, niin jos minulla on oikea käsitys, se on vallitseva olotila jo nyt. Jokainen voi vapaasti, kuten edustaja Lehti sanoo, mennä [Välihuutoja vasemmalta] perustamaan osakeyhtiön Tallinnaan ja toimia sieltä, ja jokainen voi viedä rahojaan ulkomaille saksalaiseen pankkiin ja toimia sieltä. Puolet suomalaisista pörssiosakkeista on omistettu hallintarekisterin kautta. Tämä on nykytila, ja tämä hallituksen esitys ei muuta yhtään mitään. Tämä hallituksen esitys tarkoittaa sitä, että hallintarekisteriä ei tule Suomeen. Sitä paitsi, jos joku suomalainen yritys haluaa jakaa osakkeita maailmalle jonkun ulkomaalaisen arvopaperikeskuksen kautta, niin tämä hallituksen esitys sisältää lausekkeen, jossa tällä yrityksellä on velvollisuus sopia tämän arvopaperikeskuksen kautta, että tämä omistajaluettelo, mikäli se koskee suomalaisia, tulee avoimeksi ja suomalaisen verottajan tietoon. [Puhemies koputtaa] Minä en näe yhtään epäkohtaa tässä esityksessä. [Hanna Sarkkinen: Et yhtään?]

16.13 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Turunen, porsaanreikää nimenomaan ei ole tukittu. Tämän esityksen myötä mahdollistetaan suomalaisille sijoittajille hallintarekisterin käyttöä ulkomaalaisten arvopaperikeskusten kautta, eli ainoa asia, mikä tässä on muuttunut viime vuoden lopulta, on perussuomalaisten kanta tähän esitykseen ja asiaan.

Mitä tulee näihin lausumiin, niin hallituksella olisi tosiaankin ollut vuosi aikaa valmisella näitä muutoksia ja tuoda ne tänne. Sitä ei ole tehty, sen sijaan tuodaan linjauksia näiden lausumien muodossa, joiden pääasiallinen funktio on saada tämä asia näyttämään vä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 46/2017 vp

hemmän kiusalliselta niille hallituspuolueille, jotka vielä puoli vuotta sitten vastustivat tätä samaa esitystä kovaan ääneen.

Fakta on myöskin se, että tätä hanketta on ajettu pitkään tietyissä vaikutusvaltaisissa piireissä Suomessa. Muistan vaalikauden alussa, kun tällä samalla asetuksella silloin pyrittiin vakuuttamaan meitä, että se pakottaa meidät mahdollistamaan ja laillistamaan hallintarekisterin myöskin Suomessa. [Puhemies koputtaa] Kävi ilmi, että näin ei ole, ja nyt yritetään väittää, että tätä poikkeamaa ei voida käyttää suoran omistusmallin säilyttämiseksi myöskään ulkomaalaisten arvopaperikeskusten osalta.

16.14 Ville Vähämäki ps (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Ihan tässä keskustelussa on jäänyt sellainen huomio kokonaan sanomatta, että itse asiassa VM on tänään tiedottanut tuossa puoli kahden aikaan, että tätä täydentävää lainsäädäntöä talousvaliokunnan lausumien pohjalta on aloitettu valmistelemaan jo, kansliapäällikkö Hetemäki on laittanut [Välihuutoja] kädet saveen ja valmistelee siellä lainsäädäntöä.

Nyt jos ajatellaan sitä, mitä tämän hallituskauden aikana on saatu aikaan, niin on tullut tämä pankkien ja sijoituspalveluitten tunnista asiakkaasi -lainsäädäntö, jossa pankkien tulee tunnistaa asiakas ja hänen kotivaltionsa. Nyt voisi ajatella myös siten, että myös listattujen yhtiöitten osalta listattujen yhtiöitten tulisi kenties tunnistaa omistajansa — tunnista siis omistajasi ja omistajan kotivaltio. Näin ollen tämä lisäisi tätä avoimuutta huomattavasti.

16.15 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä jopa todettiin kokoomuksen taholta, että tässä esityksessä ei nähdä mitään ongelmaa. Nyt kannattaisi katsoa heitä, joilla eurot ovat pelissä. Esimerkiksi suomalaiset piensijoittajat — heitä edustava Osakesäästäjien Keskusliitto vastustaa tätä hanketta. Minä kyllä nyt tässä tapauksessa luotan enemmän heihin, kun täällä sanotaan, että ei ole mitään ongelmaa.

Mutta, arvoisa puhemies, mistä tässä on kysymys: Tässä on viime kädessä kysymys siitä, että Kesärannassa kehysriihessä hallitus sopi, että omistuksia voidaan piilottaa ulkomaiden kautta, ja sitä piilottamista kokeiltiin jo heti. Nimittäin sovusta tästä päätöksestähän ei tiedotettu, ei kerrottu, ei puhuttu — asia vain ilmestyi valiokunnan listalle. Nyt kysymys kuuluu ja nyt pimentoon on jäänyt se, mikä tässä on ollut sovun hintana. Onko sovun hinta, edustaja Turunen, ainoastaan se, että perussuomalaiset saavat pysyä hallituksessa, jos te hyväksytte tämän hämärärekisterin?

Mitä tulee tähän Norjan malliin: [Puhemies koputtaa] Eta-alueen sama sääntely koskee Norjaa. Me voisimme toteuttaa saman mallin.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Pidämme kiinni puheajasta.

16.17 Mauri Pekkarinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ehkä tämän kerran vielä sanon: Minäkin vastustin 2012 niitä suunnitelmia, mitä silloin oli hallintarekisteriksi, ja 2015 myös. 2015-mallissa ei Suomi-poikkeus ollut sisällä, mutta tässä on. Suomeen ei tule hallintarekisteriä. Tämän nyt jo huomasin oppositionkin tässä kertoneen, että niin se vain on. Ja hyvä niin. Tämä sallii sen, että Suomesta voidaan operoida ulkomaille.

Kun edustaja Rinne sanoo, että tämä olisi voitu estää: Tämä on EU-normistoa, EU-asetuksessa oleva säädös. Ja EU-asetus, vaikka me mitä säätäisimme täällä, on meille Suo-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 46/2017 vp

messä pakollista voimaan tulevaa lainsäädäntöä. Näin minä olen oppinut näitten vuosikymmenten aikaan, kun Euroopan unionissa on jäsenenä oltu.

Tämän lisäksi kannattaa huomioda myöskin se seikka, minkä muutoksen tämä tuo. Tällä hetkellä Suomessa, kun käyttää ulkolaisia sijoituspalveluyrityksiä, voi omistaa tosiasiasa hallintarekisteröityä omaisuutta. [Hanna Sarkkinen: Se on laitonta!] Voin ostaa esimerkiksi Koneen osakkeita [Puhemies koputtaa] tuolta hollantilaisten välityksellä ja niin pois päin. Nyt tämä tuo tämän veroelementin tähän mukaan, jolloin ei kannata tehdä sitä, mitä kannattaa tällä hetkellä tehdä.

16.18 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aivan niin kuin täällä on kuultu, niin ei niitä ulkomaisia hallintarekistereitä ole tähänkään asti voitu Suomesta säännellä ja toisaalta Suomessa on ollut niitä sijoittajia, jotka ovat niitä halunneet käyttää. Mutta meidän Suomessa pitäisi nyt ennen kaikkea keskittyä siihen, että me pystyisimme nimenomaan velvoittamaan nämä sijoittajat tiedon antamiseen siitä, minne he ovat sijoittaneet ja minkä järjestelmän kautta. Elikkä lyhyesti sanottuna tämän asian ytimessä ei ole niinkään paljon se, minkä muotoinen se hallinnointi on — onko se suora vai onko se hallintarekisteri — vaan se tiedonsaanti, se julkisen tiedon saanti ja se verottajan tiedonsaanti. Ne ovat ne kaksi tärkeintä elementtiä, mitkä pitäisi pystyä varmistamaan, ja sen takia moitiskelin näitä hallituksen ponsiesityksiä. Nämä ovat vähän löysästi kirjoitettuja. On hyvä, jos tänään on ilmoitettu siitä, että näitä lainsäädäntöhankkeita lähdetään edistämään, mutta tämä kakkosponsi oltaisiin voitu kyllä hivenen napakammin kirjoittaa, ja yritän tuossa omassa puheenvuorossani [Puhemies koputtaa] vähän esittää pohjaa, miten sitä asiaa oltaisiin ehkä voitu viedä paremmin eteenpäin.

16.19 Kalle Jokinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Yksi EU:n peruseriaatteita on vapaa pääoman liikkuvuus, ja sijoitusmarkkinat ovat globaalia toimintaa, ja ilman muuta Suomi haluaa olla mukana siinä toiminnassa. Mutta totta kai avoimuus ja läpinäkyvyys ovat meidän arvojamme, joita me haluamme kaikessa hallinnossa ja toiminnassa edistää. Missään muissa EU-maissa ei tätä yleisöjulkisuuden avoimuusmenettelyä ole tässä toiminnassa kuin meillä. Me haluamme sitä pitää, mutta tietysti pitää miettiä, mikä on Suomen talouden ja verosaatavien kannalta se paras mahdollinen ratkaisu ja miten se turvataan.

Täällä on nyt ihmetelty sitä, että tulipas nyt yllättäen talousvaliokuntaan tämä esitys, kun tätä on pitkään siellä valmisteltu ja koetettu viedä eteenpäin, että tulipa se nyt yllättäen, ykskaks tupsahti. Sen sijaan varmaan oppositiollekaan ei olisi tullut yllättäen se, jos syksyllä Suomessa ei olisi ollut toimivaa arvopaperimarkkinakeskusta, tai haaste EU-oikeuteen siitä, että EU-asetusta ei ole viety eteenpäin. Kyllä tässä täytyy toimia, jotta me voimme [Puhemies koputtaa] myös myöntää toimiluvan Arvopaperikeskukselle.

16.20 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on lähtökohta se, että hallitus on nimenomaan halunnut toimia esittämällään tavalla, ja tietysti se asettaa myös teidät, valtiovarainministeri Orpo, hiukan kiusalliseen asemaan. Nimittäin kun edeltäjänne ajoi tätä hanketta täysillä ja sitten kahteen kertaankin siitä luopui, niin te kuitenkin silloisena poliisiministerinä olitte vastuussa siitä, mitä teidän talonne esitti. Keskusrikospoliisi yhdessä Rahanpesun selvittelykeskuksen kanssa totesi, että tämä esitys mahdollistaisi nykyistä helpommin mahdollisuuden rahanpesuun ja rikosyhödyn piilottami-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 46/2017 vp

seen, ja tämä sama porukka totesi myöskin, että tämä on huono esitys terrorismin torjunnan näkökulmasta.

On aika kiinnostavaa, että olemme nyt kuitenkin tilanteessa, jossa tätä moraalia heikentävää vaikutusta haluatte edesauttaa uutena valtiovarainministerinä ja haluatte väkisin [Puhemies koputtaa] viedä tämän esityksen läpi. Miksi te sallisitte sen, että ulkomailla voidaan hallintarekisteröidä ja meillä on kuitenkin suora rekisteröinti täällä? Miksi?

16.22 Kari Uotila vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vaikka valiokunnan puheenjohtaja Turunen yritti kääntää mielenkiintomme tšekkiläisen oluen mainioon makuun esittelypuheenvuoron alussa, niin silti nämä pitkät selitykset ja se avaus eivät kyllä vakuuta meitä täällä vasemmalla.

Samalla tavalla kuin syyttävaviranomaiset, poliisi, europarlamentaarikko Sirpa Pietikäinen ja monet muut ovat todenneet, tämä on aivan päinvastoin kuin mihin maailmassa pitäisi mennä: yleisöjulkisuuden, avoimuuden, läpinäkyvyyden suuntaan. Ja mitä on tapahtunut viikko sitten? Vielä joulun alla edustaja Turunen totesi, että häntä on kasvatusten jopa uhattu erolla, jollei tämä mene kokoomuksen tahdon mukaisesti läpi. Mitä tapahtui tässä vaiheessa, uhattiinko jälleen, ja mitä oli kauppatavarana?

Ministeri Orpo, jos te nyt kehutte näin avoimesti tässä mietinnössä näitä lausumia, jotka ovat meidän näkövinkkelistämme aivan liian löysiä, niin miksette tehneet prosessin aikana sen suuntaisia [Puhemies koputtaa] muutoksia tähän hallituksen esitykseen? Olisi ollut vuosi aikaa tehdä niitä.

16.23 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tästä on kyllä hyvä jatkaa. Tässä on nyt kysymys hämärärekisteristä, joka tupsahti hämärissä olosuhteissa valiokunnan pöydälle. Näin siinä kävi, sanotte mitä tahansa, arvoisat hallituspuolueet. Nimitäin onhan se nyt ilmiselvää, että tämä asia on ollut esillä kehysriihessä, ja hupsista: sen jälkeen se sitten pikaisesti ajetaan läpi — veronkiertoa mahdollistavaa takapakkia tekevä uudistus. Minusta kyllä nyt valitettavasti se kysymys on hyvin ajankohtainen, mikä täällä esitettiin: mitä perussuomalaiset saivat tästä takinkäännöstä? Oliko ainoa, mitä te saitte, se, että saitte luvan pysyä hallituksessa? Vai mitä tässä tapahtui, kun tällainen ihmeellinen lehmänkauppa hämärästi siellä kehysriihessä on tehty, siitä on varmasti kysymys.

Tämä, puhemies, vaikuttaa nyt valitettavasti siltä, että kokoomus päättää, mitä halutaan tehdä, ja perussuomalaiset keksivät sille sitten perusteluja. En pidä tätä ollenkaan hyvänä, missä nyt menemme.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Myönnän vielä seuraavat vastauspuheenvuorot edustajille Jaskari, Turunen ja Lindtman, ja sen jälkeen ministerin vastaus.

16.24 Harri Jaskari kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täällä on sanottu aika monen oppositioedustajan puheessa, esimerkiksi Ojala-Niemi ja Uotilan puheessa, että muualla halutaan edetä avoimeen suuntaan. Voi sanoa, että Suomi on halunnut koko ajan mennä avoimeen suuntaan [Pia Viitanen: Sitten menee toiseen suuntaan!] ja yrittänyt tehdä avoimeen suuntaan näitä ratkaisuja. Ja hieno juttu: Suomessa ei tule hallintarekisteriä. Tervetuloa katsomaan Suomeen, miten avoin täällä tämä yhteiskunta on. Tämä on oikein kunnon esimerkkimaa siinä, ja tervetuloa koko Eurooppa katsomaan Suomeen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 46/2017 vp

Toisaalta te sanotte sitten, että täällä on erilaisia mielipiteitä. Virkavastuulla ovat valtiovarainministeriön virkamiehet ja heitä tukevat oikeusministeriön virkamiehet toimineet. Epäilettkö, että he hallitsevat jotakin hämäräbisnestä tässä asiassa? He ovat virkavastuulla, ja heidän näkemyksensä on, että on asetuksen vastaista, jos me toimisimme eri lailla. Me saisimme siitä rangaistukset. Kyllä kai kaikki täällä olemme sitä mieltä, että me haluamme mieluummin matalaa verokantaa, [Puhemies koputtaa] laajaa veropohjaa, että verot tulevat kerättyä, mutta kohtuullisella tasolla kaikilta.

16.26 Kaj Turunen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä olen toisaalta kyllä aika hämmästynyt siitä, että vasemmistoliitosta nyt näin merkittävästi näitä lausumia arvostellaan. Minun mielestäni se on lainsäädäntöä, joka on vahva teksti, mietinnön lausuma, jossa sanotaan, että "eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto ryhtyy toimiin" ja niin-päin pois. [Hanna Sarkkisen välihuuto] Miten te parlamentaarikot siellä vasemmalla pidätte jotenkin halveksittavana tätä asiaa? Jos eduskunta edellyttää valtioneuvostolta jotakin, niin on aivan selvää, että valtioneuvosto toimii. [Välihuutoja vasemmalta]

Toisaalta nyt, sosiaalidemokraatit, haluaisin sanoa teille, että minä en tiedä oikeasti, mikä teidän poliittinen kulttuurinne on. Myyttekö te joka asiassa aina jotakin? Minä en ole tottunut tekemään minkään näköisiä lehmänkauppoja. Asiat käsitellään yksitellen ja kertaluontoisesti eikä niitä linkitetä mihinkään. Minä olen varmaan edustaja Viitaseen verrattuna sen verran tuore kansanedustaja, että minä en ole ymmärtänyt tällaisia lehmänkauppoja, [Puhemies koputtaa] mitä te olette ilmeisesti oppinut tekemään.

16.26 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me täällä SDP:ssä olemme tottuneet siihen, että sana pitää. Eihän tästä tarvitse kiistellä, minulla on tässä mustaa valkoisella. Valiokunnan puheenjohtaja Turunen vielä viime joulukuussa sanoi, että Suomen ei tarvitse eikä kannata muuttaa lakia niin, että omistukset voitaisiin piilottaa hallintarekisteriin ulkomaille. Näin totesitte.

Mitä tulee nyt näihin toivomusponsiin, isolla T:llä toivomuksia, jos te näihin itse uskositte, niin olisittehan te tämän tuoneet lainsäädäntöön jo tämän vuoden aikana, mutta nyt viime hetkellä tämä tulee. Olennaista on se, että tästä päätettiin kehysriihen hämärässä ja se tieto pimitettiin. Se tieto pimitettiin ja asia vain ilmestyi tänne eduskuntaan.

Edustaja Turunen, jätätte vastaamatta kysymykseen: Mikä lehmänkauppa tässä on tehty, kun te olette 180 astetta muuttaneet mielipidettänne vain parin kuukauden aikana? Mikä on se hinta, jonka perussuomalaiset maksoi? Onko se hinta se, että saatte jatkaa hallituksessa? Tähän ei ole vastausta saatu.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Lienee kohtuullista antaa vastauspuheenvuoro edustaja Turuselle ja sen jälkeen otamme ministerin puheenvuoron.

16.27 Kaj Turunen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Teen ihan selväksi sen, että missään hämärässä ei ole päätetty yhtään mitään. Kehysriihi ei ole mikään hämärä paikka, [Välihuutoja vasemmalta] ja taas toisaalta mitään lehmänkauppoja ei ole tehty. Mitä tulee tiedottamiseen, suoraan sanottuna minä en tiedä, koska minä en vastaa valtioneuvoston tiedottamisesta millään tavalla, mutta uskoisin, että edustaja Lindtmankin tietää tiedottamisesta suurin piirtein jotakin liittyen jo ihan tähänkin kehysriiheen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 46/2017 vp

Mutta haluaisin vielä sanoa sen, että minä käsittelen ja perussuomalaiset käsittelevät jokaisen asian sellaisena kuin se on. Jos ruvetaan tekemään lehmänkauppoja tai sulle—mulle—juttuja tekemään, niin itse asiassa silloin ei tule tästä mitään. Minä olen hämmästynyt nyt tästä, että sosiaalidemokraatit syyttävät jostain lehmänkaupoista, aivan niin kuin se olisi normaali poliittinen [Antti Lindtman: Kysyy!] kulttuuri tehdä lehmänkauppoja. Minulle se valitettavasti vain on äärettömän vieras tapa toimia.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Nyt sitten ministerin puheenvuoro. Ministeri Orpo, 3 minuuttia.

16.28 Valtiovarainministeri Petteri Orpo: Arvoisa puhemies! Ensin täytyy sanoa, että minusta tällaiset lehmänkaupat ja jossain hämärässä sovitut jutut nyt eivät ole kauhean hyviä argumentteja, koska meidän pitäisi käsitellä itse asiaa.

Kun hallitus on koolla, niin silloinhan hallituspuolueet käyvät läpi pöydällä olevia asioita. Siinäkään ei ole mitään ihmeellistä. Te yritätte vain maalata tämän ja saada tämän näyttämään paljon ongelmallisemmalta, kun itse asiassa, josta te puhutte, [Antti Lindtman: Pimititte!] ei ole enää huolta, koska hallintarekisteriä ei tule Suomeen. Ei tule. Se, että suomalainen voi käyttää hallintarekisteriä esimerkiksi Saksassa, tulee EU-lainsäädännöstä, ei tästä laista, ja ei sitä voi estää. [Mauri Pekkarinen: Se on EU-asetus!] Me emme voi sitä estää. Ja kun te puhutte Norjasta, Norja pohtii. Norjalla on aivan sama ongelmakin kuin Suomessa, että mitä sanoo EU-tuomioistuin. He vasta pohtivat, ei Norja ole tehnyt minun tietojeni mukaan siitä esitystä vielä.

Sitten edelleen, puhemies, on viitattu eri lausuntoihin, ja edustaja Kiuru, joka jo näköjään lähtikin, nosti esille muun muassa poliisin, verottajan antamat lausunnot. Nämä on annettu siihen esitykseen, joka piti sisällään hallintarekisterin, ja minusta olisi oikeus ja kohtuus, että nämä faktat selvitetäisiin ennen kuin kovasti hutkittaisiin. Tässä ei ole enää siis hallintarekisteriä, sanon sen taas.

Se, miksi ei aikaisemmin ollut näitä ponsia, johtuu siitä, että talousvaliokunnan piirissä on käyty läpi kaikki kivenkolotkin, miten me voimme mahdollisimman hyvin saada sen tietoon, miten tieto kulkee, miten me voimme puuttua, ja siihen löytyi ratkaisuna muun muassa tämä lähdevero, joka on merkittävin. Voin luvata tässä, että kun nämä ovat itse asiassa eri lainsäädäntöä, siksi niitä ei tehdä tähän lakiin, vaikkapa tämä lähdeverokysymys. Me teemme päättäväisesti hyvän ja tiukan lain siitä ja tuomme sen mahdollisimman nopeasti tänne.

Yksi syy, miksi tämä on kestänyt pitkään, on johtunut siitä, että kyllä, perussuomalaiset ja valiokunnan puheenjohtaja ovat olleet erittäin tiukkana tämän asian kanssa, jotta maksimoidaan tiedonsaanti ja jotta maksimoidaan suomalaiset veroeurot. Minusta se on, vaikka olikin tuskaisaa, jopa kunnioitettavaa.

Puhemies, ehkä tässä tärkeimmät.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Sitten otamme vielä yhden debattikierroksen, ja sen aloittaa edustaja Harakka.

16.31 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä lähdevero on nyt täysin puheenjohtaja Turusen mielikuvituksen tuotetta, ja tekisi mieli arvella, että se on keksitty tšekkiläisessä pubissa aamuyöllä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 46/2017 vp

Mutta vakavasti puhuen ponsihan edellyttää, että hallitus tekisi päinvastaisen lain kuin mikä nyt juuri on menossa läpi. Parhaassa fantasiamaailmassakin tämä kuvitteellinen lähdevero tulisi voimaan vasta paljon myöhemmin kuin itse laki, eli porsaanreikää ei ole tullut, kun tämä laki astuu voimaan ennen kuin tämä fantastinen lähdevero on valmisteltu.

Toinen kysymys, joka on tärkeä, on se, että tämä esitys on täysin EU:n tahtoa ja politiikkaa vastaan. Juuri tällä hetkellä neuvotellaan rahanpesudirektiivin laajentamisesta niin, että lopullinen edunsaaja ilmenee kattavasti ja täysin julkisesti kaikkialla Euroopassa. Joten vielä varmistukseksi, ministeri Orpo, kun tämä laki vie Suomea toiseen suuntaan, kannattaako Suomi kattavaa, täyttä yleisöjulkisuutta omistajien rekisteristä ja toimii aktiivisesti ja julkisesti tällaisen EU-linjauksen puolesta?

16.32 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Onnittelen oppositiota, että te olette kyllä hienosti saaneet liikkeelle mielikuvan, jossa hallitus olisi tekemässä jotakin hämärää ja suosimassa jotakin rahanpesua tai veronkiertoa tai muuta. Vaikka täällä kuinka sanotaan, että tämä asetus on velvoittava ja tämä on pakko tehdä ja hallintarekisteriä ei tule Suomeen ja jo nykytila kuten EU:n luonne edellyttää, että raha ja pääoma liikkuu EU-alueella, niin ei se mitään auta täällä, koska tässä totuudelle käy niin kuin Vladimir Vysotskin laulussa Totuus ja valhe, että totuus jää kadulle alastomana ja valhe kulkee Facebookissa. On todella ikävää tällainen kulttuuri.

Minusta hallitus on toiminut erittäin vastuullisesti tässä asiassa. Hallintarekisteriä ei tule, ja sille me emme kuulkaa voi mitään, että jos jotkut haluavat kiertää veroja ja vievät rahansa veroparatiisiin ja muualle, niin mikään laki Suomessa ei sitä voi estää. Meidän täytyy nämä tosiasiat tunnustaa, ja ainut tapa, millä tämä voidaan estää, on, että kun yrityksestä irtoaa osinko, niin siitä otetaan veroa ja ne anovat sitten verottajalta vero-oikeutta ja vapautusoikeutta, jos se niille kuuluu.

16.33 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy kyllä nyt sanoa, että on aika kornia, että kokoomus nyt puhuu omistusten avoimuuden puolesta. Kun vielä reilu vuosi sitten te halusitte tuoda hallintarekisterin myös Suomeen, niin nyt te puhutte omistusten avoimuuden puolesta. Samat valtiovarainministeriön virkamiehet, jotka nyt sanovat, että Suomen on vapautettava hallintarekisteröinti ulkomailla, sanoivat vielä reilu vuosi sitten, että Suomen on pakko mahdollistaa hallintarekisteröinti myös Suomessa. Ymmärrätte varmaan, että luottamus ei näiden puheiden, näiden takinkäännösten jälkeen ole tällä hetkellä kovin korkealla tasolla.

Mutta, arvoisa puhemies, miksi näitä ponsien mukaisia lainsäädäntömuutoksia ei tuotu eduskunnan hyväksyttäväksi jo nyt tässä samassa yhteydessä? Teillä oli vuosi aikaa tehdä se. On erittäin huono tilanne, että nyt me synnyttämme nämä porsaanreiät ja esitämme toiveita siitä, että ehkä joskus tulevaisuudessa [Puhemies koputtaa] ne korjataan, ja voitte ymmärtää, että luottamus siihen ei ole nyt kovin korkealla tasolla.

16.34 Johanna Ojala-Niemelä sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyllä minua kiinnostaa kanssa se, minkä syötin perussuomalaiset nielaisivat, että olivat valmiit muuttamaan tämän kantansa, että tähän asti sitä vastustettiin ja nyt sitä kannatetaan ja vielä näin nopealla aikataululla viedään eteenpäin. [Kaj Turusen välihuuto] Tämä vie suuntaan, josta Eurooppa haluaa pois. Tätä vastustivat syyttäjät, poliisi ja verottajat. Esimerkiksi Norja edellyttää kansalaisilta suoraa omistusta, olivat osakkeet sitten norjalaisessa tai euroop-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 46/2017 vp

palaisessa arvopaperikeskuksessa, ja sen takia on kyllä todella kummallista, että rajan takana edistetään läpinäkyvyyttä ja rajoitetaan hallintarekisteröintiä ulkomailla, mutta miksi tämä tie ei voi olla myös Suomen tie?

Talousvaliokunnan puheenjohtaja Turunen, te itse lähestyitte Euroopan unionia tässä asiassa, ja kun sieltä tuli yksiselitteinen vastaus, että Suomelta ei edellytetä tässä lainsäädäntötoimenpiteitä, niin miksi nyt tämä laki viedään eteenpäin?

16.35 Harri Jaskari kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Harakka sanoi aika voimakkaastikin, että lähdevero on valiokunnan puheenjohtaja Turusen mielikuvituksen tuotetta. Tänään kello 13.32 valtiovarainministeriön tiedote on, että on alettu valmistelemaan lausuman mukaista lainsäädäntöä lähdeveron tekemiseksi. Toivon, että edustaja Harakka pyytää sitten, kun se tulee tänne eduskuntaan, anteeksi tästä lähdeverosta sanomaansa [Eduskunnasta: Turuselta!]¹— erityisesti edustaja Turuselta.

Toinen asia, jonka halusin ottaa esille vielä, on tämä edustaja Pekkarisen esitys, tämä lähdevero juuri, koska tämä uudistus parantaa nyt tilannetta verrattuna nykyiseen, kun on ulkomaan kautta pystytty tekemään sijoituksia. Nyt se tekee kannattamattomaksi sen ulkomaan kautta, jos haluaa jotain salata. Tilanne paranee, arvoisat kollegat.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Vielä vastauspuheenvuoro, edustaja Harakka.

16.36 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): On alettu valmistella, on ilmoitettu. Tarkoitatteko todella, että yhtä aikaa sillä sekunnilla, kun tämä ulkomaille hallintarekisteröinti on mahdollista Suomella, niin meillä on myöskin lähdeverosta sellainen laki, joka on ehkä 30, ehkä 50? Toistaiseksi ei ole vielä edes sanottu, kuinka monta prosenttia. Siihen asti se on mielikuvituksen tuotetta, kunnes se on voimassa, ja se on aivan varmaa, että tässä on joitakin kuukausia ellei vuosia tilanne, jossa tämä porsaanreikä aivan taatusti on olemassa, kun toinen laki on voimassa ja toinen, josta ei vielä tiedetä, ei ole ainakaan astunut vielä voimaan. Sitä paitsi ei ole hyvää verotuskäytäntöä tällainen summaarinen lähdevero, joka on joka tapauksessa liian korkea. Se johtaa siihen, että silloin tämän suuren lähdeveron alaiseksi joutuneet saavat pyytää palautusta Suomen verottajalta. Tämä tuo lisää työtä ja käsityötä ja lisää vaivaa. Pitää pyrkiä oikeaan verotukseen, oikean kokoiseen verotukseen, ilman mitään porsaanreikiä.

16.38 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viitaten edustaja Jaskarin puheenvuoroon Suomesta kyllä löytyy puolueita, jotka ovat sitoutuneita omistusten avoimuuteen, ja ne löytyvät tämän salin vasemmalta laidalta. Nykyiset oppositiopuolueet olivat keskeisesti mukana varmistamassa sen, että Suomi sai neuvoteltua tähän asetukseen poikkeuksen, joka mahdollistaa suoran omistuksen mallin säilyttämistä tässä maassa. [Harri Jaskari: Tässä maassa, juuri näin!]

2015 kokoomus ajoi vielä hallintarekisterin tuomista Suomeen, ja silloinkin sitä perusteltiin sillä, että asetus ei anna meille mitään muuta vaihtoehtoa. Te peräännyitte niistä suunnitelmista ainoastaan massiivisen vastustuksen ja suuren kritiikin takia, mutta tälle hankkeelle on kyllä löytynyt kannatusta kokoomuksen piirissä koko ajan. Ja nyt te toistatte taas kerran, että tämä asetus siitä huolimatta, että siinä on tämä poikkeus, jota muun muassa Norja myöskin soveltaa, ei anna mahdollisuuksia luoda sellaisia käytäntöjä, sellaista

Pöytäkirjan asiakohta PTK 46/2017 vp

lainsäädäntöä, [Puhemies koputtaa] jolla me ulotamme tämän suoran omistuksen mallin myöskin ulkomaalaisiin arvopaperikeskuksiin. Ei vakuuta.

16.39 Ville Skinnari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysyin äsken ministeriltä, mitä tapahtuu, jos ja kun kierrätetään asioita esimerkiksi Lontoon kautta. Samaa kysyi myös omassa puheenvuorossaan edustaja Rinne. Eli kysyn sen uudestaan. Mitä tapahtuu, kun John Smith ostaa Lontoosta ja myy sitten takaisin Suomeen? Lopputuloksena Suomi menettää osinkojen verotustuloja ja suomalainen sijoittaja välttää myös samalla tämän ehdotetun 50 prosentin raippaosinkoveron. Miten te, arvoisa ministeri, pystytte tämän välttämään?

Toiseksi totean nyt vielä juristina sen, että kyllä älyttömän sekavasti kirjoitettu esitys on, ja tämän tulkitsemiseen tullaan tarvitsemaan Helsingistä ja koko Suomesta ja ehkä Euroopasta paljon lakimiehiä, he saavat paljon töitä. Ja mitä tämä maksaa suomalaisille yrityksille yhtiöiden rahoitukseen, ja mitkä ne kustannukset ovat?

Ja täältä löytyy myös aitoja virheitä itse tästä esityksestä, joten kysyn vielä, [Puhemies koputtaa] kuka tämän on oikeasti kirjoittanut.

16.40 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä tätä perussuomalaisten mielenmuutosta on ihmetelty, ja kyllä minä, edustaja Turunen, tulen havaitsemaan, että jos teidän selityksenne nyt tänään uskoo, niin kysymyksessä onkin ihan vain yleinen asia. Tämä on yleinen perussuomalainen tapa kääntää takkia, oli sitten kysymys Kreikka-tuesta tai bensaverosta tai taksien vapauttamisesta ja — hopsista — hallintarekisteristä. Kyllä minä vähän luulen, puhemies, että tätä voisi avata nyt, tätä kehysriihen keskustelua, kuitenkin ihan rehellisesti ja avoimesti siten, mitä kaupankäyntiä siellä kehysriihessä on käyty, jotta perussuomalaiset, jotka hetki sitten fanaattisesti vastustivat hallintarekisteriä, nyt sen ovat hyväksymässä ja vieläpä vähän kehaisemassakin, kuinka hyvään suuntaan ollaan menty.

Sitten, puhemies, tähän loppuun minun on kyllä aivan pakko sanoa, edustaja Jaskari ja kumppanit: kello 13.32 tänään on aloitettu valmistelu, huikeaa. Teillä olisi ollut vuosi aikaa valmistella, vuosi aikaa, ja saada nämä kulkemaan käsi kädessä, [Puhemies koputtaa] eli en minä kyllä ihan tällaistaakaan perustelua nielaise.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Sitten otamme vielä vastauspuheenvuorot edustajille Jaskari ja Lindtman, ja sen jälkeen ministerin vastaus, ja sen jälkeen puhujalistaan. — Edustaja Jaskari.

16.41 Harri Jaskari kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Olisin edustaja Skinnarilta oikeastaan kysynyt, kun nyt puhuitte yritysten rahoituskustannuksista. Nyt hän on tietysti suuri kysymys se, että jos oltaisiin pyritty vielä tiukemmin kieltämään, joka ei ollut asetuksissa mahdollista, olisiko ollut sellainen tilanne, että suomalainen yritys, joka esimerkiksi tekee investointeja Saksaan, ei olisi pystynyt hankkimaan rahoitusta Saksasta, joka on hallintarekisteröintipuolen arvo-osuuskeskus, koska se on kielletty? Ja voiko tämä vaikuttaa suomalaiseen rahoitukseen, kun meillä on selkeästi erilainen järjestelmä, heikentävästi nytkin? Meillähan olisi tietysti tavoite pitänyt olla, että kaikissa on avoin, mutta kun se ei tullut mahdolliseksi, pitääkö meillä olla yhtenäinen malli eri puolilla Eurooppaa, jol-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 46/2017 vp

loin rahoituskustannukset eivät olisi erilaisia. Mutta miten tämä malli vaikuttaa edustaja Skinnarin mielestä yritysten rahoitusten kustannuksiin ja rahan saantiin?

16.42 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä hallituspuolueet ovat antaneet ymmärtää, että oppositio keksisi näitä porsaanreikiä. Ei tämä ole opposition käsialaa. Monet viranomaiset, poliisi, [Eduskunnasta: Sirpa Pietikäinen!] osakesäästäjät, piensijoittajat — kokoomuksen Sirpa Pietikäinen — ovat tätä vastustaneet. Ei tämä mitään opposition pelottelua ole. [Välihuuto] — Nimenomaan vastustanut hallintarekisteröinnin sallimista ulkomailla, kun me tiedämme, että toinenkin vaihtoehto olisi mahdollista. [Mauri Pekkarisen välihuuto]

Arvoisa puhemies! Tästä keskustelusta tulee kyllä yksi asia selväksi — tai jäin kysymään: onko niin, että itse asiassa täällä ovat ihan väärät miehet selittämässä? Valtiovarainministeri Orpo äsken myönsi, että tämä sovittiin kehysriihessä. [Petteri Orpo: Mitä?] Mutta Turunen on laitettu tänne selittämään. Onko tässä käynyt niin, että tämän diilin perusuomalaisien puolelta ovat tehneet ulkoministeri Soini ja ryhmäpuheenjohtaja Terho ja Turunen on laitettu tänne vain selittämään? [Pia Viitanen: Keksimään perustelut!] Mitään muuta selitystä näin täydelliselle takinkäännölle ei löydy.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ministeri Orpo 3 minuuttia ja sen jälkeen puhujalistaan.

16.43 Valtiovarainministeri Petteri Orpo: Arvoisa puhemies! Edustaja Lindtman, arvostan retoriikan taitoanne, mutta ei tuolla kyllä enää ollut mitään tekemistä tämän käsiteltävän asian kanssa, keksitte hienoja tarinoita. Tämä asia piti saada pois pöydältä, koska meidän Arvopaperikeskuksemme tarvitsee syksyllä lain. Me olemme neuvotelleet, löytäneet näiden ponsien myötä siihen eteenpäinmenotien. Siinä ei ole mitään mystiikkaa, se on normaalia lainsäädäntötyötä, jota hallituspuolueet ainakin tähän asti ovat Suomessa tehneet ja josta vastanneet. Minä myönnän sen, että hallituspuolueet neuvottelevat, [Antti Lindtman: Miksette kertoneet?] mutta alkää liittkö siihen mitään hämäräperäisiä omia tarinoitanne, kiitos.

Mitä tulee tähän Lontooseen, niin sikäli kuin nyt oikein ymmärsin kysymyksen, tämän tyyppinen kaupankäynti teoriassa olisi varmasti mahdollista tänä päivänä, enkä minä voi hyväksyä sitä. Mielestäni markkinalainsäädäntöä pitää jatkuvasti kehittää siihen suuntaan, että markkinoita ei käytetä hyväksi ja verot tulevat maksetuksi. Finanssivalvonta saa tiedon kaikista tehdyistä osakekaupoista ja myöskin saa tiedon siitä, kuka on lopullinen hyödynsaaja, ja juuri heihin taas noudatetaan tätä lähdeveroa, jos ei ole tiedossa tarkka kohde ja henkilö. Eli mielestäni tässä ei tule muutosta.

Ja vielä kerran totean sen, että hallintarekisterin käyttö muissa Euroopan unionin maissa tuli mahdolliseksi 2014 asetuksella, ja muistaakseni siinä hallituksessa olivat sosiaalidemokraatit mukana ja vielä valtiovarainministeriössä. Se tuli silloin mahdolliseksi, me emme olleet löytäneet tapaa sitä kieltää.

Mitä sitten tulee edustamani kansanliikkeen kantaan, niin, kyllä, edeltäjäni aikana tehtiin esitys, joka piti sisällään hallintarekisterin. Se sai erittäin suurta kritiikkiä, ja tämä kritiikki osui siihen — muun muassa poliisilta, verottajalta, eri tahoilta — ja sen jälkeen se hallintarekisteri poistettiin Suomessa siitä. Nyt minä en ole kuullut näiltä tahoilta sitä kritiikkiä ja epäilen vahvasti, että ne tahot, jotka tällä hetkellä kritisoivat esitystä, saattavat

Pöytäkirjan asiakohta PTK 46/2017 vp

olla siinä käsityksessä, että esityksessä edelleen hallintarekisterin perustaminen Suomeen olisi siellä pohjalla, [Li Anderssonin välihuuto] ja näin ei ole.

Tätä valmistelua — ennen kaikkea lähdeverosta, ja miksei muistakin ponsista, mutta se on se merkittävin — on pohjustanut jo kansliapäällikkö Hetemäki pidemmän aikaa, ja siinä ei todellakaan lähdetä nollasta, vaan valmiudet tehdä nopeasti hyvää lainsäädäntöä ovat olemassa.

Edustaja Harakalle: Tämä porsaanreikähän luotiin 2014, se luotiin jo 2014, siis se, että eurooppalaisella lainsäädännöllä mahdollistetaan hallintarekisterit edelleenkin niissä Euroopan maissa, jotka ovat halunneet, siis toisin kuin Suomi, joka ei ole halunnut silloin tätä, emmekä me nytkään esitä sitä. Ja mitä nopeammin me saamme tämän käyttöön, sen parempi.

Arvoisa puhemies! On ollut virkistävää keskustelua. Toivottavasti tässä on kuitenkin käynyt näitä faktoja selville ja päästään eteenpäin tämän kanssa.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Nyt mennään puhujalistaan.

16.46 Hanna Sarkkinen vas: Arvoisa puhemies! Lakiesitys mahdollistaa suomalaisille omistusten hallintarekisteröinnin ulkomaalaisten arvopaperikeskusten kautta. Omistusten hallintarekisteröinti tarkoittaa sitä, että todellisen omistajan ja edunsaajan sijaan arvopaperin omistajaksi kirjataan välimies eli tilinhoitaja, käytännössä esimerkiksi pankki. Omistusten hallintarekisteröinti aiheuttaa ongelmia, sillä niiden avulla voidaan luoda pitkiäkin omistusketjuja, joissa arvopaperin todellinen omistaja hukkuu. Hallintarekisteröinnillä voidaan siis piilottaa todellinen omistaja.

Mutta miksi todellinen omistaja ja edunsaaja halutaan piilottaa? Syitä voi olla monia, ja ne ovat laittomia: veronkierto, sisäpiirikaupat, rahanpesu.

Hallintarekistereitä voidaan käyttää myös laillisesti, niin että sijoittajan verot ja muut velvoitteet hoidetaan asianmukaisesti. Hallintarekisteröinnin sallimisen ongelma on kuitenkin se, että se helpottaa omistusten piilottamista ja lain mukainen toiminta jää pitkälti hyvän tahdon varaan. Vaikka hallintarekisterin käyttäjä suorittaisi verojen maksun oikein, heikentyy kuitenkin yleisöjulkisuuden taso, kun osakkeiden lopulliset omistajat eivät ole julkisia ja kaikkien tiedossa. Avoimuuden kaventuminen vaikeuttaa esimerkiksi toimittajien ja tutkijoiden sekä poliisin ja syyttäjän työtä.

Hallintarekisteri on kuumentanut tunteita eduskunnassa jo monta kertaa. Edellinen valtiovarainministeri Stubb ajoi omistusten hallintarekisteröinnin sallimista myös Suomessa. Stubb jäi kiinni vaihtoehtoisten totuuksien kertomisesta asiaan liittyen ja joutui toteamaan, että hallintarekisteri on haudattu ja kuopattu kaikissa muodoissaan. Nyt pöydällä oleva lakiesitys on osittain erilainen kuin se, johon Stubb kaatui, mutta hallintarekisteri yhtä kaikki. Nyt käsittelyssä olevassa esityksessä ei sallita suomalaisten hallintarekisteröidä omistuksiaan Suomessa mutta se sallitaan ulkomaiden kautta. Hallintarekisteriä siis ujutetaan nyt Suomeen keittiön kautta.

Oppositiopuolueet esittivät talousvaliokunnassa, että lakiesitys tulee hylätä ja lähettää se uudelleenvalmisteluun, jossa omistusten piilottamisen mahdollistavat porsaanreiät tukitaisiin. Lakiesitystä tulisi muuttaa siten, että suomalaisilta vaadittaisiin suomalaisten osakkeiden suoraa omistusta myös silloin, kun arvopaperit on laskettu liikkeelle muualla kuin Suomessa. Suomalaisten hallintarekisteröinnille tulisi siis asettaa selkeä kielto ja rangaistus.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 46/2017 vp

Orpo sanoo, että Suomen on EU-säännösten vuoksi pakko mahdollistaa suomalaisten omistusten hallintarekisteröinti ulkomailla. Suomi on kuitenkin neuvotellut EU:n arvopaperiasetukseen poikkeuksen, joka mahdollistaa suoran omistuksen säilyttämisen. Orpon esittämää hallintarekisteröinnin sallimisen pakkoa ei ole, vaan kyse on EU-säännösten tulkitsemisesta. Norja on Eta-maana saman EU-sääntelyn alainen kuin Suomi, ja Norja tulkitsee EU-sääntelyä siten, että se voi vaatia, että norjalaisten on sallittua omistaa norjalaisia arvopapereita vain suoralla omistuksella myös jatkossakin ja myös silloin, kun omistus on järjestetty ulkomaalaisen arvopaperikeskuksen kautta. Jos Norja voi vaatia suoraa omistusta myös ulkomaalaisten arvopaperikeskusten kautta omistettaessa, voi myös Suomi tehdä sen. On siis turha piiloutua EU:n selän taakse. Suomen tulisi pitää kynsin ja hampain kiinni suoran omistamisen mallista ja markkinoida sitä myös muille.

Arvoisa puhemies! Talousvaliokunnan puheenjohtaja, perussuomalaisten Kaj Turunen on aiemmin linjakkaasti ja voimakkaasti vastustanut hallintarekisteröinnin sallimista ja tehnyt kovaa työtä sen eteen, ettei hallintarekisteröinnin mahdollisuuksia avata. Jokin sai kuitenkin puoliväliriihessä perussuomalaisten päät kääntymään, sillä nyt sama lakiesitys kelpaa heillekin. Perussuomalaiset katsovat, että talousvaliokunnan mietintöön kirjaamat lausumat riittävät omistusten julkisuuden varmistamiseen. Lausumissa esitetään hallitukselle toiveita siitä, että se aloittaa jatkovalmistelun hallintarekisteröinnin sallimisen synnyttämien porsaanreikien tukkimiseksi. Lausumien sisältö on ihan hyvä, joskin löysä, mutta ongelma on se, että ne ovat lausumia eivätkä lakimuutoksia.

Lakiesitys makasi talousvaliokunnassa yli vuoden, kun hallituspuolueet eivät päässeet yksimielisyyteen asiasta. Vuoden odotuksen aikana olisi eduskuntaan voitu tuoda lausumien edellyttämät täydentävät lakimuutokset, joilla veronkierron ja talousrikollisuuden mahdollistavia porsaanreikiä olisi tukittu. Kaikella kunnioituksella, itse en ainakaan jaksa uskoa, että kokoomuslainen valtiovarainministeri ja hallintarekisteröintiä intomielisesti ajanut valtiovarainministeriön finanssiosasto pitäisivät kovin suurta kiirettä lausumien edellyttämien lakiesitysten valmistelussa, mutta toivottavasti olen väärässä.

Lausumassa 1 edellytetty korotettu lähdevero hallintarekisteröidyille omistuksille olisi toki askel oikeaan suuntaan. On kuitenkin huomattava, ettei korotettu lähdevero ratkaise välttämättä esimerkiksi yleisöjulkisuuden varmistamista tai talousrikollisuuden torjuntaa. Lähdeveroa on myös vaikea periä, jos varoja kotiutetaan hallintarekistereiden kautta pankkitileille, jotka sijaitsevat veroparatiiseissa, tai muutoinkin sen kiertäminen lienee mahdollista.

On myös vaikea nähdä, miten lailla voidaan taata lausuman 2 edellyttämä suoran omistuksen tasoinen julkisuus, jos omistukset ketjutetaan hallintarekistereihin. Joka tapauksessa lausumien edellyttämät lakimuutokset olisi pitänyt tuoda eduskunnan käsittelyyn samaan aikaan näiden käsiteltävänä olevien muiden muutosten kanssa, jotta kokonaisuutta olisi mahdollista arvioida harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnan sekä yleisöjulkisuuden ja avoimuuden näkökulmasta.

Arvoisa puhemies! Hallintarekisterit ja omistusten ketjuttaminen ja piilottaminen ovat terveen ja toimivan talouden este. Verottaja ei saa asiaan kuuluvia verotuloja, markkinat eivät toimi kunnolla, kun tieto ei ole saatavilla, salaisuus mahdollistaa talousrikollisuuden ja vapaalla medialla ei ole pääsyä omistajatietoihin. Suomen ja EU:n tulisi edetä kohti omistusten kokonaisvaltaista avoimuutta, ja hallintarekisterit vievät meitä päinvastaiseen suuntaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 46/2017 vp

16.53 Ville Skinnari sd: Arvoisa puhemies! Sääli, että vain yksi kokoomuksen edustaja on salissa ja myöskään valiokunnan puheenjohtaja Turunen ei ole paikalla, koska nyt olisi aika keskustella eurooppaoikeudesta ja myös sen tulevaisuudesta. Totuus on se, että Suomi teki kovasti töitä tämän kyseisen suoran omistuksen mallin säilyttämiseksi ja onnistui siinä. Kuten aikaisemmin totesin, kysymys on tämän asetuksen 38 kohdasta ja sen tulkinasta. Tänä vuonna maaliskuussa European Securities and Markets Authority ESMA on julkistanut kysymyksiä ja vastauksia -dokumentaation, jossa muun muassa kommentoidaan kohtaa 38 seuraavasti — ja tässä nyt siitä suomenkielinen sitaatti: "Niiden, joilla ei ole yksilöllisiä tilejä tarjolla, on tarjottava niitä siitä hetkestä lähtien, kun markkinoilla toimiva arvopaperikeskus on saanut uuden toimiluvan ilman siirtymäaikaa. Arvio tälle on toinen kvartaali 2018."

Suomen malli, suoran omistuksen malli, on tulevaisuutta, arvoisa puhemies. Miksi hallitus haluaa nyt sitten romuttaa tämän mallin, tämän tehokkaan järjestelmän, juuri kun muu Eurooppa on tulossa Suomen suuntaan? Kuka tätä esitystä niin kovasti ajaa, kun ei ole pakko tehdä mitään? Ei näitä eurooppaoikeuden asioita virkavastuulla tulkita, vaan viime kädessä Euroopan unionin tuomioistuimien Luxemburgissa määrittää sen, mikä on laillista ja mikä on laitonta.

Tämä on kaiken kaikkiaan hyvin sekavasti kirjoitettu esitys, jonka tulkitsemiseen tarvitaan lakimiehiä enemmän ja enemmän. Esityksessä on jopa paljon virheitä. Välillä itse pohdin, kuka tämän on oikeasti kirjoittanut. Miksi esityksessä puhutaan vain osakkeisiin ja osuuksiin liittyvästä tietojen saannista, joka on noin 200 miljardia euroa, kun viranomaiset saavat tietoa nykyään kaikista arvo-osuusjärjestelmässä olevista lajeista, jotka ovat kokoluokkaa 350 miljardia euroa? Onko niin, että valtiovarainministeriö haluaa muuttaa osakeyhtiölakia, koska suuret omistajat eivät vain halua julkistaa omistuksiaan?

Kaiken kaikkiaan tästä puuttuvat kokonaan vaikuttavuusarviot. Tällä hetkellä on arvioitu, että 600 miljoonaa euroa on harmaan talouden osuus sijoitustoiminnasta. Kuinka paljon se tulee olemaan jatkossa? Miten muut kuin veroviranomaiset saavat tiedot sijoittajien omistuksista? Mitä tämä kaikki lopulta Suomelle maksaa?

Vielä, arvoisa puhemies, muutama sana näistä toivomusponsista. Kuten sanottu, ponsi on vain toivomus. Mitä oikeasti valtiovarainministeriö valmistelee, ja miten se käytännössä vaikuttaa lähdeveroasiaan? Kuten tuossa debatin aikana totesin esimerkkinä, niin jos ja kun tehdään kaupat juuri ennen osingonjakoa sellaiseen maahan, jossa on nollaprocentin verotus — esimerkiksi Iso-Britannia — ja ostetaan sitten takaisin, lopputuloksena Suomi menettää osinkojen verotustuloja ja suomalainen sijoittaja välttää ehdotetun 50 prosentin raippaosinkoveron. Helppoa ja nopeaa tämän päivän digitaalisessa maailmassa. Lähdevero kaiken kaikkiaan on ongelmallinen asia. Jos vain asuinmaa on ilmoitettava, kuten usein on, miten me loppujen lopuksi tiedämme, kuka viime kädessä sitä omistajan valtaa käyttää?

16.58 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Hallintarekisteristä on tullut suomalainen poliittinen ikiliikkuja, ja käänteet kysymyksen ympärillä ovat saaneet mitä oudoimpia piirteitä. Siksi tätä kysymystä on syytä hieman taustoittaa, vaikka tämä nyt käsiteltävissä oleva esitys ei pidä sisällään hallintarekisterin sallimista Suomessa.

Monet vaikutusvaltaiset finanssialan toimijat ovat pitkään ajaneet hallintarekisteröinnin mahdollistamista myöskin täällä kotimaassa. Se tarkoittaisi luopumista nykyisestä suoran

Pöytäkirjan asiakohta PTK 46/2017 vp

omistuksen mallista, joka takaa niin viranomaisille kuin esimerkiksi medialle mahdollisuuden selvittää osakeomistajatietoja ja siten myös puuttua harmaaseen talouteen.

Aiemmin muun muassa tuolloinen valtiovarainministeri Stubb perusteli hallintarekisterin tuomista Suomeen sillä, että tämä samainen EU-asetus, jonka nojalla hallitus nyt esittää muutoksia kansalliseen lainsäädäntöön, olisi tarkoittanut sitä, että Suomikin olisi joutunut luopumaan suoran omistuksen mallistaan. Näin ei kuitenkaan ollut. Massiivisen vastustuksen ja kritiikin jälkeen hallitus luopui aikeistaan laajentaa hallintarekisteriä Suomessa. Stubb linjasi joulukuun alussa 2015 tiedotustilaisuudessa: "Me emme valmistele hallintarekisteriä uudestaan missään muodossa. Hallintarekisteri on haudattu ja kuopattu. Sitä ei tuoda tämän hallituskauden aikana."

Meni puoli vuotta ja hallintarekisteri palasi taas kuolleista. Silloin tuotiin julki nyt käsiteltävänä oleva esitys, jossa hallintarekisteröinti siis mahdollistetaan suomalaisille sijoittajille ulkomaalaisten arvoperikeskusten kautta. Taas kerran väitetään, että EU-asetus ei mahdollista tämän porsaanreiän tukkimista — huolimatta siitä, että Suomen edellinen hallitus neuvotteli asetukseen poikkeuksen juurikin suoran omistamisen mallin säilyttämiseksi jatkossakin, ja siitä huolimatta, että esimerkiksi Norja on ilmoittanut tulkitsevansa arvopaperikeskusasetusta niin, että sijoittajiin kohdistuva suoran omistuksen vaatimus on voimassa myös norjalaisten sijoittaessa muissa maissa liikkeeseen laskettuihin norjalaisten yhtiöiden arvo-osuuksiin.

Kaikista oudointa on kuitenkin hallituspuolue perussuomalaisten täyskäännös tämän hämärärekisterin suhteen. Kyllä tässä herää kysymys, mistä on hallituksen sisällä oikein käyty kauppaa eli minkä seurauksena puolue on ollut valmis täysin muuttamaan kantaansa tähän samansisältöiseen esitykseen. Vielä viime vuoden lopussa talousvaliokunnan puheenjohtaja Kaj Turunen linjasi: "Jos Suomi sallii hallintarekisteröinnin ulkomaiden kautta, se vaikeuttaa sisäpiirinkauppojen ja muiden talousrikosten selvittämistä sekä vähentää verotuksen varmuutta ja oikeudenmukaisuutta." Perussuomalaisten puheenjohtaja Timo Soini puolestaan on kirjoittanut liittyen hallintarekisteriin: "Huonot uudistukset kannattaa jättää tekemättä." Nyt perussuomalaiset ovat kuitenkin sallimassa juuri samanlaisen esityksen eteenpäinviemistä, joka tulee helpottamaan osakeomistusten piilottamista ja sitä kautta myös veronkiertoa. Ainoa asia, mikä kuluneen puolen vuoden aikana on muuttunut, on siis perussuomalaisten kanta käsiteltävänä olevaan asiaan.

Myös esityksen ajoitus herättää kysymyksiä. Hallitus tuo tämän äärimmäisen kiistellyn esityksen heti kuntavaalien jälkeen. Hallitus ei maininnut sitä sanallakaan käydessään läpi puoliväliriihessä tehtyjä ratkaisuja, siitä huolimatta, että tästä asiasta silloin neuvoteltiin, niin kuin ministeri Orpo tänään vahvisti. Lakiesitys ilmaantui valiokunnan esityslistalle noin puolen vuoden pöydälläolon jälkeen juuri puoliväliriihen alla. Ja kaikesta tästä huolimatta lausumissa esitetyjä linjauksia ei ole valmisteltu, vaikka hallituksella olisi ollut siihen mahdollisuus kokonaisen vuoden aikana.

Omaisuuksien julkisuus olisi äärimmäisen tärkeää erityisesti nyt, kun Suomessa tämän samaisen hallituksen toimesta myös ollaan tekemässä Suomen historian suurinta julkisten palveluiden markkinaehtoistamisprojektia sote- ja maakuntauudistuksen yhteydessä. Vastoin asiantuntijoiden esittämää kritiikkiä suomalaiseen sosiaali- ja terveydenhuoltoon ollaan turvaamassa yli 10 miljardin verorahoitteiset markkinat. Ja jo nyt uudistuksen valmisteluvaiheessa on herättänyt huomiota, kuinka monet vaikutusvaltaisissa poliittisissa asemissa olleet ovat siirtyneet suoraan näiden isojen terveystalouksien palkkalistoille ulosmittaamaan taloudelliset hyödyt tulevista uudistuksista. Jos yritysten omistustietojen avoi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 46/2017 vp

muus heikkenee, miten on jatkossa mahdollista tutkia eri päättäjien ja omistajien välisiä kytköksiä tai suhteita?

Mikä sitten on opposition ratkaisu? Kuten oppositiopuolueiden yhteisessä vastalauseessa tuodaan esille, Suomen tulee seurata Norjan esimerkkiä ja soveltaa itse asetukseen neuvottelemansa poikkeusta niin, että esitys palautetaan valmisteluun ja tuodaan uudestaan sellaisilla lakimuutoksilla, joilla veloitetaan suomalaista sijoittajaa käyttämään ulkomaisessa arvo-osuusjärjestelmässä suomalaisiin arvo-osuuksiin sijoittaessaan sellaista suoraa tiliä tai vastaavaa järjestelyä, joka mahdollistaa hänen tunnistamisensa omistajaksi. Omistusta koskevien tietojen tulee olla liikkeeseenlaskijayhtiön sekä suomalaisten viranomais-ten saatavissa.

Tämä säilyttäisi suoran ja avoimen omistamisen mallin myös ulkomaalaisissa arvopaperikeskuksissa ja vastaisi sitä suuntaa, johon sääntelyä finanssimarkkinoilla koko ajan, tosin aivan liian hitaasti, kehitetään myös Euroopan unionin tasolla. Kuten Osakesäästäjien Keskusliitto on todennut liittyen juuri tähän nyt käsiteltävänä olevaan esitykseen, on Suomi hallituksen esityksellä menossa suuntaan, josta muu Eurooppa haluaa pois.

17.05 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin tuosta, mitä varapuhemies Pekkarinen sanoi, että hän voisi ulkomaista hallintarekisteriä käyttäen jo nyt omistaa suomalaisia osakkeita, vahva käsitykseni on se, että siitä saisi iltapäivälehtiin muhkean otsikon, koska hän syyllistyisi laittomuuteen. Katson tämän tahattomaksi totuuden väärinkäyttämiseksi, mutta useimmissa kohdissa hallintarekisteri eli rahanpiilotuslaki on asia, jossa hallituksen on ollut tavallistakin vaikeampi pysyä totuudessa.

Tässä salissa sanottiin seuraavaa 26. päivä marraskuuta 2015: "Yksi on arvopaperikeskusasetus, joka on pantava toimeen, ja sen yhtenä osana on hallintarekisterijärjestelmä. Viranomaiset, joihinka te äsken viittasitte, kritisoiivat sitä järjestelmää, joka meillä on nyky päivänä. Jos me katsomme näitä lausuntoja, niin noin 90 prosenttia lausunnoista on itse asiassa myönteisiä." Puhuja oli silloinen valtiovarainministeri Alexander Stubb, joka joutui pyytämään anteeksi, tai ainakin sori, totuuden välttämistään. Siihen kaatui ensimmäinen yritys piilottaa myös suomalaisia varoja hallintarekisteriin.

1. päivä joulukuuta 2015 kuultiin seuraavaa: "Me emme valmistele hallintarekisteriä uudestaan missään muodossa. Hallintarekisteri on haudattu ja kuopattu. Sitä ei tuoda tämän hallituskauden aikana." Jälleen ministeri Stubb. Mutta kesti kolme kuukautta, ja hallintarekisteri palasi eduskuntaan "missään muodossa". Totuus osoittautui jälleen ylivoimaiseksi vastustajaksi hallitukselle.

Hallitus ei kuitenkaan itsekään ihastunut hallintarekisteriin: "Huonot uudistukset kannattaa jättää tekemättä." Perussuomalaisten puheenjohtajan Timo Soinin puheista voisi päätellä, että hallintarekisteri ei etene, mutta tältäkin osin totuus livahti hallituksen käsistä.

Talousvaliokunnan puheenjohtaja Kaj Turunen on moneen kertaan sanonut itse selvittäneensä EU-komissiolta, että Suomi voi tehdä neuvottelemansa poikkeukset. "Suomen ei tarvitse eikä kannata muuttaa osakeyhtiölakia niin, että omistukset voitaisiin piilottaa hallintarekisteriin ulkomaille", oli Turusen lausunto Helsingin Sanomille 19. päivä joulukuuta 2016. Merkittävää on, että samana iltana hän kertoi Yleisradiolle, että kokoomus oli uhannut häntä potkuilla tehtävästään. Kokoomusedustaja Harri Jaskari kiisti tiedon. Taas on mahdoton sanoa, kuka pysyy totuudessa vai pysyykö kukaan. No nyt Turunen kirkkain silmin hyväksyy esityksen, kun hallitus riihessään niin päätti. Mikä oli äkkikäännöksen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 46/2017 vp

hinta, sitä on kysytty tässä salissa moneen otteeseen. Oliko se ruotsin kielen valinnaisuuden kokeilu? Olisi kerrankin kiva kuulla totuus, koko totuus ja pelkkä totuus.

Arvoisa puhemies! Edustaja Turunen kysyi Helsingin Sanomissa 16.6.2016: "Miksi sallilu sallittaisiin, kun se nykyisinkin on kielletty? Miksi Suomi nyt sallisi omistusten piilottamisen ulkomaille, kun omistamisen julkisuutta kansainvälisestäikin avataan?" [Li Andersson: Hyvä kysymys!] — Aivan totta, edustaja Andersson. — Nämä kysymykset jäävät yhä vastaamatta, eikö totta? Hallitus ei pysty eikä pyri vastaamaan kiusallisiin kysymyksiin vaan pikemminkin lopettaa kysymysten esittämisen. Totuus on kuitenkin se, että hallitus on avaamassa ovia korruptioon ja veronkiertoon, kun suomalaisille sallitaan ulkomaisten hallintarekistereiden käyttö.

Hallintarekisterit aiheuttavat kahdenlaisia ongelmia: Omistusten piilottelu antaa mahdollisuuden väärinkäytöksiin. Esimerkiksi poliitikot voivat salata niiden suojassa jäävyytensä yrityksiä koskevissa päätöksissä. Lisäksi suomalaiset ja ulkomaalaiset sijoittajat voivat vältellä veroja, joita niiden pitäisi lain mukaan maksaa. Eduskunnan tarkastusvaliokunnan raportin mukaan veronmenetykset lasketaan sadoissa miljoonissa. Hallintarekisterien vuoksi Suomi on vilpillisen pörssisijoittajan paratiisi.

Kymmenet asiantuntijat ovat osoittaneet ongelmat ja esittäneet niihin ratkaisuja, mutta hallitus on sivuuttanut ne surkukupaisellakin tavalla, kuten alussa siteerattu entisen ministerin lausunto osoitti. Hallitus jopa piilotteli kriittisiä lausuntoja, ja nyt sille tuli yhtäkkiä valtava kiire mainostaa lainsäädäntöä, joka ei missään oloissa ole voimassa silloin kun nämä aiotut arvopaperikeskussäännöt astuisivat voimaan. Nyt kyllä myydään aika vahvaa mielikuvaa tämmöisestä fantastisesta lähdeverosta, jonka tasoakaan ei ilmeisesti ole vielä päätetty, kun ministerit antoivat kaksi ristiriitaista lukua. Tämä on siis mielikuvituksen tuotetta, tämä on fantasiaa.

Mutta tämä asiantuntijoiden näkemysten hyljeksintä näyttää olevan hallituksen linja. Asiantuntijat ovat tyrmänneet myös hallituksen sote-mallin, jota hallitus kuitenkin kritiikille kuurona ja sokeana ajaa läpi. Akateemisella väellä on täysi syy ymmärtää, että yliopistojen leikkaukset ovat johdonmukainen tapa vaientaa riippumattomien asiantuntijoiden ääni.

No tähän Turusen toiseenkaan kysymykseen emme siis saa vastausta. Euroopan unionissa on vahva tahto estää veronkiertoa ja tuoda esiin omistusten todelliset edunsaajat. Ministerit neuvottelevat parhaillaan tiukennusta rahanpesudirektiiviin, johon Euroopan parlamentti on vaatinut täysin julkista omistajarekisteriä. Toisin sanoen Suomi menee vastavirtaan lisäämällä omistusten pimitystä samaan aikaan kun EU:ssa vaaditaan lisää läpinäkyvyyttä. Kysyin äsken ministeri Orpolta, mitä linjaa Suomi ajaa neuvotteluissa. Hänen edeltäjänsähän lupasi vielä Panama-paperien jälkimainingeissa viime keväänä, että Suomi kannattaa omistusten täyttä ja kattavaa julkisuutta, mutta tämä sanoisinko paniikki, jolla tämä hallintarekisteri on nyt ajettu Suomessa, ei ehkä täysin vastaa tätä kuvaa. Mutta ministeri Orpo jätti vastaamatta, ajaako Suomi siis tässä lopullisen edunsaajan täyttä yleisöjulkisuutta.

Surkeaahan on, että Suomen ja eräiden muiden maiden suoran omistamisen järjestelmä on ollut esikuvana Euroopassa. Siellä etsitään keinoja reilun verotuksen ja verokertymän varmistamiseksi sekä väärinkäytösten estämiseksi. Tämän ovat vahvistaneet sekä Euroopan parlamentin TAXE 2 -komitea että Slovakian puheenjohtajakauden parlamentaarinen kokous. Sosiaalidemokraattisten puolueiden valtiovarainvaliokuntien jäsenet ovat puolustaneet julkilausumissaan tätä Suomen mallia — esimerkki Euroopalle.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 46/2017 vp

Rahanpiilotuslaki on siis vastoin EU:n pyrkimyksiä. Erityisen surkuhupaisia ovat nämä ponnet, joihin ei kukaan usko. Jos laki poistaa nopeusrajoitukset maantieltä, ei ole mitään järkeä sellaisessa ponnassa, joka vaatii kuitenkin pitämään nopeusrajoitukset. Tällä peitteilyllä tai pimityksellä on ostettu perussuomalaisille mielenrauha, jotta he voivat tehdä sitä, mitä parhaiten osaavat: selitellä, miten se, mitä saa, ei ole ollenkaan sitä, mitä tilaa. Jos hallitus olisi oikeasti halunnut ratkoa ne monet ongelmat, joita esitykseen sisältyy, se olisi ehintynyt jo puolessatoista vuodessa korjata esitystään. Mutta tahtoa ei ole.

Näin lopuksi, arvoisa puhemies: Nyt näyttää ikävä kyllä siltä, että hallitus katsoo eliitin verovilppiä läpi sormien samalla kun työttömiltä vaaditaan yhä enemmän selvityksiä perusturvansa takaamiseksi. Hallintarekisterien hylkääminen osoittaisi uskoa läpinäkyvämpään Suomeen, kansainväliseen edelläkävijään. Suomeen, jossa lakeja valmistellaan avoimesti ja parasta asiantuntemusta käyttäen ja jota johdetaan tiedolla ja näkemyksellä eikä pelolla ja peleillä.

17.14 Mauri Pekkarinen kesk: Arvoisa puhemies! Poikkeuksellisesti tämän asian yhteydessä olen halunnut käyttää puheenvuoron, lähinnä sen takia, että olin aikanaan viime vaalikaudella talousvaliokunnan puheenjohtaja, jolloin talousvaliokunta antoi lausunnon — pariinkin kertaan käsitteli ja antoi lausunnon — silloin käsittelyssä, valmistelussa olevasta asetuksesta, ja jo sitä ennen ollessani ministerinä kauppa- ja teollisuusministeriössä tai elinkeinoministeriössä — nyt en muista, kummassa silloin olin — käsiteltiin tätä MiFID-direktiiviä, joka taas määrää näistä sijoituspalveluyrityksistä. Kun tämän historian muistan, oikeastaan tätä kautta katson, että on aiheellista pieni pohdinta tässä yhteydessä tehdä.

Ihan alkajaisiksi sanon, että jos Suomi olisi sillä tavalla oma yhteisönsä, että meidän ei tarvitsisi muusta maailmasta välittää, jos sellaiseen järjestelmään, jossa suomalaiset voivat tehdä sijoituksia vain suomalaisen yrityksen Suomessa liikkeelle laskemiin osakkeisiin niin, että ne kaikki sijoitukset ovat henkilökohtaisella arvo-osuustilillä, johonka liittyy täydellinen avoimuus, olisi voitu jäädä eikä olisi tarvinnut ovia avata missään vaiheessa millekään uudistuksille, eurooppalaisille tai maailmanlaajuisille uudistuksille, niin siinä me sitten olisimme ja kenties siinä menestyisimme — kenties menestyisimmekin. Mutta maailma on muuttunut ympärillä paljon tässä taakse jääneitten kahden vuosikymmenen aikana, ja tuo mahdollisuus, jota kuvasin, ei ole tietystikään tänään enää totta.

Toinen havainto liittyy siihen, että kun viime viikonlopun aikaan kuulin esimerkiksi Osakesäästäjien liiton puheenjohtajan professori Rothoviuksen arviota tästä asiasta, viesti hänellä oli se, että kun Euroopassa yleensä pyritään avoimuuteen näissä asioissa, niin Suomessa jotenkin mentäisiin toiseen suuntaan. Samaa sanoi edustaja Skinnari äskeisessä puheenvuorossa. Näinkö tämä on? Ei mielestäni lainkaan näin, päinvastoin Euroopan unioni säätäessään tällaisen asetuksen muutama vuosi sitten, 2014, meni täsmälleen väärään suuntaan. Minusta on aivan erikoista yrittää väittää, että Eurooppa tässä asiassa kulkee jotenkin avoimeen suuntaan, avoimempaan suuntaan kuin missä me suomalaiset olimme tai mitä me suomalaiset haluamme, miten me suomalaiset haluamme tämän asetuksen sisällön käytännössä meillä toteutettavaksi. Näinhän ei asianlaita ole. Tämä malli, mikä nyt tässä on käsittelyssä, on tässä mielessä paljon parempi kuin on se eurooppalainen normisto, minkä Eurooppa muulle Euroopalle on tässä rakentanut.

Arvoisa puhemies! Oikeastaan käymättä läpi nykyistä järjestelmää sen enempää vielä oikeastaan... No niin, ehkä vielä sitä ennen totean sen, että silloin vuonna 2012 olin ehdotomasti vastaan silloin vireillä olleita kaavailuja eurooppalaisen hallintarekisterin rakenta-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 46/2017 vp

miseksi. Ja vielä 2015:kin katsoin, että silloinen esitys, joka nykyisen hallituksen toimesta oli valmisteltu, ei ole hyvä esitys, ja taisin jossakin ohjelmassakin sanoa sen selvästi, että en kannata sellaista järjestelyä, mikä siihen lakiesitykseen oli kirjattu. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä] Mutta sen jälkeen esitys on muuttunut parempaan suuntaan, parempaan suuntaan jo hallituksen esityksenä, ja sen jälkeen, kun hallituksen esitys oli tähän taloon tullut, täällä tapahtuneessa jalostustyössä on otettu vielä muutama merkittävä askel aivan oikeaan suuntaan. Ja näitten askeleitten anatomian tai sisällön yritän vielä kertaalleen tässä kertoa.

Kolme asiaa on mielestäni olennaista niissä muutoksissa, mitä tuon 2015 jälkeen on tässä esityksessä aikaansaatu tai mitä eduskunnan talousvaliokunta on mietintöön kirjannut:

Ensimmäinen tällainen tärkeä asia on se, että nyt tässä esityksessä on tämä Suomi-poikkeus. Kiitos Antti Rinteelle, jos se oli hänen ansiotaan, tai edelliselle hallitukselle ylipäänsä, että pitivät kiinni siitä, ja myöskin edustaja Essayah’lle EU:ssa siitä, että tämä saatiin hoidettua, tämä Suomi-poikkeus, siihen asetukseen sisään. Ja nyt käytännössä tässä esityksessä, mikä meillä on tässä käsittelyssä, se on sisässä: Suomeen ei tule hallintarekisteriä sen säädösisällön mukaan, mitä eurooppalainen hallintarekisteri käytännössä sisällään pitää. [Li Anderssonin välihuuto] Tämä on ensimmäinen tärkeä asia.

Toinen tärkeä asia on sitten tämä ulkomaille sijoittaminen — onko se mahdollista vai ei? EU-asetus tässä mielessä on hyvin yksiselitteinen. Jos tässä salissa on sellaisia edustajia, jotka kykenevät kertomaan, että tänä aikana, kun Suomi on ollut Euroopan unionin jäsen, me olisimme voineet toimia vastoin EU:n hyväksymiä asetuksia, että me emme olisi ottaneet omaan kansalliseen lainsäädäntöön sitä normistoa, mistä Euroopan unioni asetustasolla on päättänyt, että me voisimme siitä noin vain kieltäytyä, niin kertokaa. Erittäin tarkoin korvin kuulen, jos sellaisia esimerkkejä löytyy. Minä en tiedä sellaisia löytyvän — en ole kyllä ihan varma, vaikka löytyisi, mutta olen ihan varma, että jos löytyy, niin siinä sanktiomenettelyprosessi on taatusti läpikäyty. Ilman sanktioita EU ei hyväksy sitä, että noin meneteltäisiin.

Toisekseen sitten, mitä tulee vielä siihen, kun täällä edellisessä puheenvuorossakin kerrottiin, että nyt sitten voi verottajalta piilottaa ja niin poispäin: Suomella on verosopimukset kaikkien keskeisten maiden kanssa, jonneka täältä sijoittaminen käytännössä voi olla mahdollista. Ja Suomen verottaja halutessaan tarkempaa tietoa saa sen vastapuolen maan verottajalta vastaavat tiedot. Tai jos sitten epäillään suomalaisen rikosta, esimerkiksi sisäpiiririkosta, niin suomalainen finanssivalvonta on oikeutettu yhteistyöhön sen vastapuolen maan finanssivalvonnan tai vastaavan viranomaisen kanssa. Myös rikostapauksia varten, lähinnä sisäpiiririkoksia varten, suomalaiset viranomaiset saavat tiedon sieltä ulkomailta siinä tapauksessa, jos on syytä epäillä jotain sisäpiiririkosta tai vastaavaa. Nämä seikat tähän asiaan.

Muistan, kun puheenjohtaja Rinne näkyi vapun aikaankin julkisuudessa kertovan, että tämän asetuksen velvoitteet ovat noin vain kierrettävissä, niin minun mielestäni se on hivenen yllättävä asia, mutta en sano nyt tämän enempää. Jos olisin ihan edustaja, etten olisi tuolla varapuhemiehen tehtävässä, niin voisin sanoa vähän enemmän, mutta tietystikään nyt en sano yhtään enempää kuin tässä tuli sanotuksi.

Tämä on toinen asia, mihinkä halusin kiinnittää huomiota.

Ja kolmas asia liittyy siihen, miten nyt tällä hetkellä asiat ovat. Tällä hetkellä tosiasia on asian tilanne seuraavanlainen: Sen jälkeen, kun Eurooppa hyväksyi tämän sijoituspalveluyhtiödirektiivin, MiFIDin, 2006 muistaakseni tuli se asetukset — anteeksi, se ei ollut ase-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 46/2017 vp

tus vaan direktiivi — ja 2008 hyväksyttiin tuo direktiivin sisältö suomalaiseen lainsäädäntöön, niin täällä Suomessa ovat voineet ulkolaiset sijoituspalveluyritykset nyt jo toimia. Otan yhden nimeltä mainitun yrityksen, hollantilaisen Degiron. Jos Pekkarinen haluaa hankkia Koneen osakkeita, hän käy Degiron asiakkaaksi ja sanoo: hanki mulle pörssistä Koneen osakkeita. Se hankkii mulle pörssistä Koneen osakkeita. Mutta Degiro ei voi Suomessa olla tilinhoitajapankki. Siitä syystä Degiro niin kuin ketjuttaa itsensä, esimerkiksi Nordea Pankin tai Osuuspankin kanssa, käy sen asiakkaaksi. Ja Nordea tai vaikkapa Osuuspankki sitten operoivat yhdessä tilinhoitajapankin kanssa ja sen jälkeen ilmoittavat nämä omistajuudet Arvopaperikeskukselle. Mutta siellä Arvopaperikeskuksessa tässä tapauksessa näkyy vain se siivu sitä Kone-omistusta — se on Nordean nimellä — joka tuon Degiron kautta on tullut, ja jossa Pekkarisen omistukset ovat... Pekkarisella ei ole sivumennen sanottuna omistusta Koneessa, mutta sanotaan se nyt esimerkinomaisesti. Siinä näkyvät kaikki ne Koneen omistajat, jotka Degiron salkun kautta ovat tulleet. Ne näkyvät yhdessä ainoassa köntässä eivätkä tule siellä suoraan eritellyiksi. Tämä on jo tällä hetkellä mahdollista. Itse asiassa tähänkin tilanteeseen tuo nyt parannuksen tämä lähdeveromenettely aika tiukasti sanottuna ja kerrottuna, minkä täällä valiokunta omaan mietintöönsä on kirjannut. Se on myös lisäperustelu sille, että toisin kuin 2015 en kannattanut, niin nyt hyväksyn ja kannatan tätä esitystä, mikä tässä nyt toteutuu. Yhdyn siihen ajatukseen, mikä täällä on esitetty, että olisi voinut olla hyvä, että vähintäänkin suurin piirtein samaan aikaan, kun tätä lainsäädäntöä täällä käsitellään, olisi jo vielä ehkä pikkasen pitemmällä se hallituksen esitys tämän lähdeveromenettelyn käyttöönottamisesta. Ja tässä mielessähän nämä eivät kulje ihan sitä oikeata tällaista aikajalkaa mutta aika hyvin kuitenkin, kun tänä päivänä viimeksi valtiovarainministeri on kertonut, että tällainen valmistelu, joka noudattaa tuon mietinnön sisältöä, on käynnistynyt.

Tähän tapaan, arvoisa puhemies, halusin osallistua vähän poikkeuksellisesti tähän keskusteluun. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ilmeisesti oli vastauspuheenvuorotarpeita.

17.24 Ville Skinnari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin tähän Degiroon haluan sen verran kommentoida, että tämä ei ole omasta päästä vaan vero.fi:stä, Syventävät vero-ohjeet: ohjeessa ennakkoperinnästä hallintarekisteröidyssä kotimaisessa osakeomistuksessa vahvistetaan, että hallintarekisteröinti on kiellettyä suomalaisilta sijoittajilta jo nykyään. Se ei siis ole sallittua myöskään näissä Degiro-tapauksissa, ote 3. kappaleesta otsikon "Osakkeiden hallintarekisteröinti" alla. — Tämä siis Degirosta.

Mutta sitten tähän Euroopan tilanteeseen: Kyllä ainakin meidän sosiaalidemokraattien keskuudessa Euroopassa on vahva halu lisätä suoran omistuksen mallia, ja se nyt myös edustaja Pekkariselle tiedoksi. Tätä työtä me teemme, ja me uskomme, että tämä on myös Euroopan tulevaisuus. Mutta miksi meillä valtiovarainministeriö ei käy Euroopan komission kanssa tätä dialogia? Ainakin se tunne tästä on tullut. Edustaja Turunen on ollut aktiivinen, kuten tiedämme. Me sosiaalidemokraatit olemme olleet aktiivisia, mutta miksi meidän virkamiehet eivät ole aktiivisia tällaisessa asiassa?

17.25 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Edustaja Pekkarinen tuossa vähän kyseenalaisti sitä, että luotaisiin kuva, että Suomi toimii täysin toisin kuin muu eurooppalainen yhteisö. Mutta asia on juuri niin, että tässä on tapahtunut merkittävä historiallinen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 46/2017 vp

käännö vuodesta 2015 eli siis se lainsäädäntö, jota tässä nyt vasta ollaan panemassa toimeen Suomessa, on sitä vanhaa EU:ta, joka on tavallaan tajunnut, että näin ei voida edetä eli että täytyy huolehtia myöskin verotuksen kertymästä ja oikeudenmukaisuudesta.

2015 oli siis tämä OECD:n raportti, tämä kuuluisa BEPS eli Base Erosion and Profit Shifting, ja 2016 tammikuussa sitten tapahtui tämä historiallinen komission ja myöskin neuvoston käännös tässä asiassa kohti tiukempaa tulkintaa aggressiivisesta verosuunnittelusta ja veronkierrasta. Varsinkin Panama-paperit silloin vuosi sitten saivat jopa Suomen hallituksen äkillisesti esiintymään veronkierron vihollisena. [Puhemies koputtaa]

Eurooppalainen tuuli on kääntynyt, mutta Suomi kulkee vastatuuleen, ja jos sylkäisee vastatuuleen, niin se tulee omille kasvoille.

17.26 Mauri Pekkarinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos Euroopan unioni omilla toimillaan tulee suurin piirtein siihen, mitä Suomi tässä tavoitteli, niin minä ainakin toivotan sen kovasti tervetulleeksi. On tavattoman toivottavaa, että noin tapahtuisi.

Mitä vielä tulee teidän, edustaja Skinnari, oikeuskäytäntöön liittyneeseen kommentointiin, minäkin totean, että se on juuri noin. Arvopaperikeskuksen osalta ja tilinhoitajapankin osalta kansallinen normisto on yksiselitteisen selvä, mutta tätä ketjutusta me emme ole voineet estää. Tämmöisen Degiron tapaisen yhteisön, sijoituspalveluyrityksen, kautta opeointia me emme voi estää — minä en tiedä kyllä siitä. Minä kävin aika monen juristin kanssa tähän asiaan liittyvän keskustelun, ja minä en ainakaan ole saanut selville, että sitä voidaan estää, valitettavasti. Toivotaan, että Euroopan unioni tämäntapaisissa asioissa muuttaa unionin laajuisesti käyttäytymistään. Ainakin minä uskon, että Suomessa laajasti sellainen toivotettaisiin tervetulleeksi.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Sitten puhujalistaan.

17.28 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! On ollut mielenkiintoista kuunnella tätä debattia siitä, millä tavoin täällä Suomen päässä muun muassa on eurooppalaisia niin direktiivejä kuin varsinaista asetusta käsitelty, kun itse todellakin, niin kuin tuolla debatissa mainitsin, katselin sitä silloin Euroopan parlamentin näkövinkkelistä. Kyllä todellakin viime kaudella silloisen hallituksen linjan, jossa KD oli mukana, mukaisesti tehtiin äärimmäisen paljon töitä, että sinne saatiin tämä kohta 38, josta puhutaan niin sanottuna Suomi-poikkeuksena.

Niin kuin debatissa kuvasin, se oli vähintäänkin, voisiko sanoa, hektinen ja vaikea tilanne, millä trilogineuvotteluissa tuota muotoilua sinne sisälle yritettiin saada. Sen tähden tiedän, että se ei todellakaan ole mikään hyvä muotoilu eikä sellainen, joka olisi ollut, voisiko sanoa, yksioikoinen ja helppo EU-lainsäädäntöön sisälle kirjata, mutta se oli se ainut, mitä sinne saatiin, koska se vaara oli, että todellakaan me emme tänään olisi edes tässä tilanteessa keskustelemassa vaan tuo arvopaperiasetus olisi voinut yksioikoisesti kieltää suorat tilit kokonaisuudessaan ja meille olisi tullut, niin kuin monet isot EU-maat ajoivat, pelkästään tämä hallintarekisterijärjestelmä, joka siellä heillä on käytössään.

Ehkä keskustelussa on hyvä muistaa, että hallintarekisterit, siis muissa EU-maissa, ovat todellakin se vallitseva asiantila. Se ei ole jotakin sellaista, joka nyt oltaisiin luomassa tällä asetuksella, vaan todellakin Suomi kamppaili sen puolesta, että pystyi tämän oman järjestelmänsä säilyttämään.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 46/2017 vp

Ehkä sekin on hyvä myöskin todeta, että eihän tämä tilanne tällä hetkellä unelmatilanne ole myöskään Suomen näkökulmasta. Kyllä tämä meidän järjestelmämme vuotaa. Ollaan ihan rehellisiä, kyllä meidän järjestelmämme tälläkin hetkellä vuotaa. [Mauri Pekkarinen: Juuri näin!] Ulkomaisia hallintarekistereitä ei ole tähänkään mennessä voitu säännellä Suomesta käsin eikä myöskään olla pystytty todellakaan estämään suomalaisia sijoittamasta ulkomaisten järjestelmien kautta, ja sen tähden sitäkin suurempi syy on sille, että meidän pitäisi Suomessa erityisesti olla edistämässä, että EU:ssa mentäisiin laajaan yhteistyöhön verotarkastuksissa ja myöskin automaattista tietojenvaihtoa kehitettäisiin eteenpäin, niin kuin nyt tämän vuoden alusta automaattista tietojenvaihtoa on voitu tehdä. Tämä tosin helpottaa ainoastaan verottajan tietojen saamista niiltä osin kuin nyt sitten helpottaa, ei yhteisöjulkisuusnäkökulmaa, joka meillä on ollut tärkeä. Meillä on paljon muun muassa taloustoimittajia, jotka seuraavat juuri tätä yhteisöjulkisuutta, ja meillä se on ollut ihan tapa, että esimerkiksi erilaisissa talouslehdissä raportoidaan näitä osakkeitten omistajia, ja verottajan tietojen saanti ei tietenkään sitten auta tässä tilanteessa heitä.

Mutta tosiaankin on tärkeää muistaa se, että tähänkin mennessä suomalaiset ovat näin voineet tehdä, ja jos se on haluttu tehdä laillisesti, niin verottajahan saa tiedon suomalaisten sijoituksista ulkomailla, jos niitä tuloutetaan Suomeen, ja silloin jos on ollut tällainen tietojenvaihtosopimus. Sitten taas totta kai niiltä, jotka ovat halunneet piilotella näitä, se on tietenkin ollut rikollista toimintaa, niin kuin se on vastaisuudessaakin rikollista toimintaa, jos jättää veronsa maksamatta Suomeen.

Arvoisa puhemies! On myös syytä huomioida se, että me tällä emme ole tosiaankaan muuttamassa Suomen asiantilaa, mutta tämä tulee tästä asetuksesta. Hallintarekisteröinti tulee EU-asetuksesta, eli se, että se ulkomailla on mahdollista, koska yksi keskeisimmistä asetuksen tuomista muutoksista on, että arvopaperin liikkeelle laskijalla on oikeus valita käyttämänsä arvopaperikeskus Euroopan unionin alueella hyväksytyistä arvopaperikeskuksista, eli tältä näkökulmasta EU-passista on kyse. Ja ihan täällä lainsäädännön perustelussakin tämä asia avataan, eli sillä tavoin myöskin suomalaisen yhtiön osakkeita on voitu siirtää, tai nykyään voidaan sitten siirtää, siihen ulkomaiseen arvo-osuusjärjestelmään.

Mutta mitä tässä tilanteessa sitten pitäisi tehdä, jotta se kaikkein tärkein, sen asian ytimessä oleva tilanne saataisiin parannettua eli se, että kyse ei ole niinkään siitä, ovatko nämä arvopaperit hallintarekisterissä vai suorassa tiliomistuksessa, vaan siitä, että me saamme sen avoimuuden ja sen tietojensaannin ja ennen kaikkea sen verottajalle mahdollisuuden saada tiedot siitä, kuka omistaa, missä omistaa ja paljonko omistaa?

Tässä ehkä sitten tullaan siihen tilanteeseen, jossa voisi sanoa, että nämä hallituksen mietinnössä esittämät ponnet ovat löysästi muotoiltuja. Se moite täytyy antaa. Ja vaikka kuulimme, että tänään on aloitettu selvittämään esimerkiksi tätä sanktioveroehdotusta eli lähdeveron tasoa, niin kyllähän tämä vähän myöhäisessä vaiheessa tulee, ja näiden ponttien muotoilut ovat sentyyppejä, että näitä asioita olisi pitänyt selvittää aikaisemmin ja nämä ponnet olisi pitänyt kyllä saada jämäkämpään muotoon.

Ehkä voisi vielä todeta sen, että niin paljon kuin itse toivon, että tämä lähdevero-kohta toteutuisi ja että tämän mukaisesti voitaisiin menetellä, niin kyllä tässä tietysti pieni epäily hiipii siitä, että onkohan tämä nyt sitten sen mukaista, että me voimme tämän asetuksen mukaan toimia. Siinä mielessä olisi toivonut, että hallitus esimerkiksi tätä asiaa olisi jo hyvissä ajoin lähtenyt selvittämään komissiosta eikä nyt tässä vaiheessa, koska tässä voi ajatella, että saattaisiko tämä asettaa sitten nämä kotimaiset toimijat jotenkin eriarvoiseen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 46/2017 vp

asemaan. Tietenkin tässä täytyy muistaa tämä oikeasuhtaisuus: jos jotkut piilottelevat omistuksiaan, eikö silloin voitaisi sanktionomaisesti myöskin tätä lähdeveroa nostaa? Mutta tämä on sentyyppistä kansainvälistä verojuridiikkaa, että en kyllä koe olevani millään tavalla pätevä arvioimaan, mutta tulipahan vain mieleen, että tämä asia ehkä olisi ollut hyvä selvityttää jo etukäteen.

No, sitten tämä kakkosponsi, jossa todetaan, että "valtioneuvosto selvittää toteuttamismahdollisuudet ja välittömästi valmistelee kansalliseen lainsäädäntöön tarvittavat muutokset, joilla turvataan suoran omistuksen tasoinen omistustietojen julkisuus": KD:n ryhmä tulee varmaankin jättämään oman ponnen siltä osin, että tämä kyllä ehdottomasti olisi pitänyt selkeämmin ja jämäkämmin ilmaista elikkä esimerkiksi niin, että "eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto välittömästi valmistelee kansalliseen lainsäädäntöön tarvittavat muutokset, joilla Suomessa verovelvollisten sijoittajien tai niiden käyttämien kotimaisten ja ulkomaisten säilyttäjien on ilmoitettava kotimaiset omistuksensa, mukaan lukien omistukset käyttämiensä sijoitusyhtiöiden kautta, julkiseen omistusrekisteriin, esimerkiksi vaikka Patentti- ja rekisterihallituksen ylläpitämään, ja että näin turvataan vähintään suoran omistuksen tasoinen omistustietojen julkisuus". Tässä ainut mahdollisuus tavallaan on nimenomaan säilyttää tälle sijoittajalle lisää näitä velvoitteita, ja tämä hallituspuolueitten muotoilema ponsiesitys on niiltä osin löysäkö.

Toki on hyvä, kun tässä kolmannessa ponnessa todetaan, että valtioneuvosto selvittää nämä kansalliseen harkintaan perustuvat seuraamussäännökset kokonaisuudessaan. Tämä on varmasti ihan tarpeellista tässä vaiheessa.

Mutta täytyy todeta, että ehdottomasti, jotta verottajan tiedonsaanti ja yleisöjulkisuus voidaan turvata, nämä asiat olisi pitänyt laittaa aikaisemmin liikenteeseen ja tämän mietinnön mukana olisi pitänyt pyrkiä tuomaan samanaikaisesti oikeat esitykset, ei pelkästään tällaisia toivomusluonteisia, löysäköillä muotoiluilla tehtyjä ponsia. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 28/2016 vp sisältyvien 1.—15. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.